

OBSAH

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Jiří Hlaváček: Zpráva o činnosti Společnosti přátel Afriky za rok 2005 a výhled na rok 2006 přednesené na VH SPA v lednu 2006	3
Usnesení Valné hromady Společnosti přátel Afriky konané dne 25. ledna 2006	7
Josef Regner, Marie Hrušková: Zpráva o činnosti Společnosti česko-arabské v roce 2005 a projekty Společnosti a jednotlivých Sdružení na rok 2006 přednesené na VH SČA v lednu 2006	9
Usnesení Valné hromady Společnosti česko-arabské z 24. ledna 2006.	12
Rostislav Tesař, Siaka Koné: Dobrá spolupráce přináší výsledky.	13
Vladimír Jorda: Velvyslankyně Jižní Afriky na Moravě	15

STÁTNÍ SVÁTKY A VÝZNAMNÁ VÝROČÍ

Blahopřejeme k významným výročím	16
--	----

JUBILEA

Blahopřejeme prof. Jaroslavu Slípkovi	17
Jubilantka Jitka Vlčková.	17
Vladimír Klíma sedmdesátníkem.	18
Významné kulatiny paní Dany Štembergové.	19

STUDIE A DOKUMENTY

Jaroslav Bureš: Barcelonský euro-středomořský summit a jeho význam	20
Jan Záhořík: Bedžové na přelomu tisíciletí	23
Jiří Hlaváček: 45. výročí smrti Patrice Lumumby	27
Francis Arzalier: Francouzská revue Aujourd'hui l'Afrique: 30 let bojů proti kolonialismu a imperialismu	29
Poselství generálního tajemníka OSN k Mezinárodnímu dni solidarity s palestinským lidem	31

KULTURA

Mohammed Al Nabulsi: Také Arabové slaví Vánoce	33
Alois Wokoun: Twins Seven-Seven laureátem UNESCO	34
Jaroslav Slípka: MUDr. Vlasta Di Lottiová-Kálalová – velká propagátorka česko-arabského přátelství	35

Marta Francová: Leopard a gazela	36
Afrika dětskýma očima – výsledky výtvarné soutěže za rok 2005	37
Afrika dětskýma očima 2006	38

INFORMACE A ZAJÍMAVOSTI

Stanovisko k vlně emocí spojených s otištěním karikatur	39
Jan Záhořík: Sté výročí narození Meyera Fortese (1906–1983)	39
Projev J.E. Moulay Mohammed Guendila, velvyslance Alžírsko, na večeru pořádaném na počest profesora Luboše Kropáčka	41
Odpověď Luboše Kropáčka na projev, který při slavnosti uspořádané na jeho počest pronesl velvyslanec Lidové demokratické republiky Alžírsko JE Mohammed Guendil (shrnutí)	42
CESTY 2006 – 19. setkání cestovatelů	44
Václav Jurn: Odešel dobrý člověk	45

CO SI PŘEČÍST

Ivan Brož: Arabsko-izraelské války	46
Marek Čejka: Izrael a Palestina	46
Květa Klímová-Pumerová: Mužům vstup zakázán	47
Chaim Herzog: Válka ze dne usmíření	47
Jean-Jacques Glassner: Mezopotámie	47

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Zpráva o činnosti Společnosti přátel Afriky za rok 2005 a výhled na rok 2006

přednesené na VH SPA v lednu 2006

Rok 2005 byl pro Společnost přátel Afriky rokem jubilejním, kdy si v říjnu připomněla 15. výročí svého ustavení několika desítkami nadšenců, kteří si vytkli za cíl propagovat nejen africký kontinent, jeho historii, kulturu, krásy přírody, ale přispět touto osvětovou prací k rozvoji nové kvality politických, hospodářských a společenských vztahů mezi Českou republikou a jednotlivými africkými zeměmi i celým kontinentem. Hlavním cílem nebylo přispět k rozvoji mezistátních styků, od toho jsou nakonec státní instituce, ale především napomoci bezprostřednímu vzájemnému poznání obyvatel, občanů, tedy na té nejdůležitější úrovni mezilidských vztahů.

Společnost, jejíž základna se rozšířila na stovky členů nejen v hlavním městě Praze, ale zvláště na úrovni krajů a jednotlivých měst a městeček, si i nadále zachovala charakter nevládní dobrovolné neziskové organizace, založené na nehonorané nadšenecké práci svých členů. V této souvislosti je potřebné poděkovat Ministerstvu zahraničních věcí za finanční podporu, kterou Společnost dotuje a bez níž by se značná část aktivit nemohla realizovat. Zároveň tak s pocitem vděku vyjadřujeme poděkování dalším institucím a sponzorům, bez jejichž sympatie by činnost Společnosti nebyla tak bohatá. V první řadě je třeba jmenovat Náprstkovo muzeum v Praze, Moravské zemské muzeum v Brně a Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR, o.p.s. v Olomouci. Poděkování také patří zastupitelským úřadům afrických států, působícím v Praze. Velmi prospěšnou je vzájemná spolupráce a úzká součinnost se Společností česko-

arabskou a s dalšími nevládními organizacemi působícími ve vztahu k africkému kontinentu a k jeho propagaci v České republice. Zájem o africký kontinent, snaha mu pomoci je stále větší, což je potěšující trend.

Vyčíslit všechny akce, které se pod záštitou Společnosti přátel Afriky nebo za jejího přispění uskutečnily, a pozastavit se podrobněji nad jejich obsahem a především dopadem, by byl úkol časově značně náročný. Dovolte mi proto zmínit průřez těmito akcemi a zároveň poděkovat těm, kteří se na jejich úspěšném průběhu, ale především zabezpečení, podíleli. Případně v diskusi bude možné, aby předsedové a členové jednotlivých sdružení a poboček Společnosti zmínili další akce a nebo je podrobněji v případě zájmu popsali.

Zároveň bych chtěl poděkovat redakci Bulletinu SPA a Společnosti česko-arabské a také redaktorce Bulletinu Sdružení přátel Etiopie za jejich obětavou práci a všem přispěvovatelům do těchto periodik za jejich zajímavé články a postřehy, a opět zdůrazňuji, nehonorané.

Dne 24. května 2005 se v divadle Solidarita v Praze-Strašnicích uskutečnil kulturní večer a **slavnostní shromáždění k Mezinárodním dnům Afriky**, na kterém vystoupily hudební a taneční skupiny TIDIDADE, ETHNIK a zimbabwský soubor IYASA. Kulturního večera se zúčastnil i ředitel Mezinárodního folklorního festivalu v ČR „Praha – srdce národů“, který pak pozval zimbabwský soubor k vystoupení do Divadla na Vinohradech. Den Afriky připomenuly akce i našich poboček v Hradci Králové, Olomouci, Plzni a Brně.

Koncem ledna 2005 zahájila Galerie J. Adamce v Praze 6, kterou zřídil a vede člen SPA Mgr. Tomáš Boněk, výstavu fotografií s názvem „Vzpomínání na Afriku – Namibie a Okavango“, v rámci níž T. Boněk přednesl tři přednášky věnované Namibii.

Společnost přátel Afriky v Olomouci realizovala na jaře přednášku dr. Jordy o ostrově Réunion, v květnu minisymposium o lidech světa, žijících v nejtemnějších koutech Afriky – „Do pralesů za Pygmeji“, v červnu besedu „Atentáty a politické vraždy v Africe“ vedenu Vladimírem Pavlíkem, v září filmový večer „Uganda – světlo a stíny“ komentovaný Jiřím Zlámallem. **Sdružení přátel Etiopie** participovalo na akcích k 150. výročí narození významného cestovatele Antonína Steckera (1855–1888) v jeho rodných Kosmonosích, ale i pak v Náprstkově muzeu dne 10. května 2005. Samo realizovalo množství akcí v rámci sdružení a velmi intenzivních kontaktů s etiopskou komunitou žijící v ČR (besedy o aktuálním vývoji v Etiopii, večery k etiopským církevním svátkům apod.). SPA se podílela na výstavě fotografií – „Unikáty z cest Bedřicha Formana po Asii, Africe a Americe“, která má i segment věnovaný Etiopii a probíhá od 23. listopadu 2005 do 12. března 2006.

Dne 4. března se uskutečnil v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR seminář na téma „**Rozvojová spolupráce Evropských společenství – zásady, nástroje a financování – nevládní sektor**“ ve spolupráci s Rozvojovým střediskem Ústavu mezinárodních vztahů, Českým fórem pro rozvojovou spolupráci (FORS), kterého se aktivně zúčastnila řada členů SPA. Afrika nadále zůstává v popředí zájmu světa (viz červencový summit G 8), ale zvláště členských zemí Evropské unie, což dokázalo i přijetí **Strategie EU vůči Africe** v prosinci loňského roku. Strategie definuje nejen hlavní cíle ve vztazích EU – Afrika, ale i hlavní směry, kam by měla směřovat téměř zdvojnásobená rozvojová pomoc z evropského kontinentu. ČR se do zpracování Strategie zapojila a podařilo se tam prosadit ucelený pohled na Afriku a její potřeby. Vzniká tak prostor i pro působení a uplatnění nevládních organizací v projektech rozvojové pomoci a při integraci afrických minorit do života

Evropských společenství. Mnoho našich členů se proto zúčastnilo semináře organizovaného britským předsednictvím EU a věnovaného Africe dne 11. listopadu 2005 na velvyslanectví Velké Británie v Praze.

Na jaře 2005 se někteří členové SPA (prof. Kropáček, dr. Jiroušková, Mgr. Rettová) podíleli na průběhu cyklu přednášek věnovaných „Kapitolám ze současného divadla frankofonní Afriky“, který pořádala Bohemia Discovery. Na ně navázal v první polovině dubna 4. ročník festivalu „Tvůrčí Afrika aneb všichni jsme Afričané“, který přinesl českému diváku a posluchači nabídku afrického divadla, hudby, tance, filmů, ale i kuchyně. V Praze proběhl v červnu Africký den pro děti a dospělé v kulturním centru Dobeška v Praze 4.

Tradičně velmi aktivní byla **pobočka SPA v Brně** (akce „Afrika očima dětí“, „Vánoce v Africe“, „Den pro Afriku“ – adopce v Keni). Dne 1. září 2005 proběhl křest knihy „Pohledy na kontinent“, kterou připravil časopis National Geographic, kde se významnou měrou na akci podílel náš člen a velvyslanec ČR se sídlem v Harare Jaroslav Olša, ml. **Sdružení přátel zemí východní Afriky a ekologická sekce** uspořádaly dne 9. května v budově České zemědělské univerzity v Suchdole přednášku dr. Mazuchy „Příroda Keni očima zoologa“ a sdružení samo pak 29. září přednášku dr. Jiřího Bála „Madagaskar – přírodní klenot“.

V rámci **Sdružení přátel Zambie, Zimbabwe a Malawi** se uskutečnila v březnu v sídle Humanitas Afrika přednáška dr. Jelínka o Zambii a v dubnu pak o Angole a systému české rozvojové pomoci společně se studentem afrikanistiky Máriem Augustem Caetanem. V dubnu dr. Doležal, dr. Mojžíšová a studentky Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v Náprstkově muzeu prezentovali své zkušenosti a poznatky ze Zambie z projektů „Street Children Chingola“ a „Siroťáček Kasisi“. Koncem října pak dr. Hulec připravil zajímavý večer věnovaný Zimbabwe. V rámci besedy na téma „Súdánský Darfúr a Lékaři bez hranic“ dne 11. října v Náprstkově muzeu proběhla přednáška o životě Emila Holuba (prof. Kropáček) a o práci českých lékařů v rámci akce „Lékaři bez hranic“

(dr. Džeková). Byla v tomto kontextu vzpomenu i loňská kulatá výročí Alberta Schweitzera. Dne 29. listopadu v kostele sv. Michala v Jirchářích proběhl **večer věnovaný A. Schweitzerovi** a českým lékařům, kteří se snaží jít v jeho stopách, doprovázený varhanním koncertem.

7. října 2005 se SPA podílela na organizaci konference v Holicích s mezinárodní účastí na téma „**Afrika od dob Holubových po dnešek**“. Její členové (dr. Hulec, dr. Jelínek, dr. Streit, ing. Hrušková, dr. Mrázek, dr. Novotná) vystoupili se zajímavými příspěvky. Tradiční setkání cestovatelů, kterého se účastnil i Miroslav Zikmund, se uskutečnilo ve dnech 28. až 30. října 2005 v Prosiměřicích. Na setkání zazněla přednáška dr. Ivana Mrázka o Etiopii a uskutečnila se výstava fotografií o Tanzanii.

V červnu se členové SPA zúčastnili úspěšné akce organizace Humanitas Afrika – přednášky o Beninu. **Sdružení přátel Nigérie** dne 23. listopadu uskutečnilo v Náprstkově muzeu besedu „Nigérie – velký obr Afriky“ dr. Ivana Mrázka. **Sdružení přátel Ghany** zorganizovalo tentýž den besedu s dr. Vladimírem Klířem a Sdružení přátel Konga 13. prosince besedu „Současné Kongo“ s dr. Pavlem Mikešem.

Sdružení zemí lusofonní Afriky uspořádalo v červnu v Náprstkově muzeu přednášku o Mosambiku dr. Sládka. Za vrcholnou akci SPA a Sdružení zemí lusofonní Afriky hodnotíme konferenci s mezinárodní účastí (Portugalsko, Angola) „Třicet let od osvobození lusofonní Afriky“, která byla uspořádána dne 2. listopadu v Náprstkově muzeu za spolupráce SPA, Ústavu mezinárodních vztahů a Ústavu Afriky a Blízkého východu Univerzity Karlovy.

Dne 20. prosince také proběhla akce **ekologické sekce SPA** věnovaná projektu „Zachraňte Derbyho antilopu“ o práci týmu Vysoké školy zemědělské a jejího Institutu tropického a subtropického zemědělství v Senegal.

Jak vidíte sami z výčtu akcí, jejich počet i intenzita jsou velké. Pochopitelně, že úspěch akcí závisí nejen na organizačním a obsahovém odhodlání jednotlivých pořadajících

sdužení, ale především na propagaci akcí a na samotné aktivní účasti všech členů Společnosti přátel Afriky. Jedním z problémů, které limitují aktivity, je jako všude jinde, nedostatek finančních prostředků. Dotace, na kterých je závislá činnost SPA, přicházejí se značným časovým zpožděním a samotná SPA jejich transfer může ovlivnit jen minimálně, pouze apely a prosbami na poskytovatele.

• • •

A nyní několik poznámek k plánovaným akcím. V r. 2006 by měla Společnost přátel Afriky pokračovat nejen ve své tradiční misi, tj. propagovat africký kontinent, jeho historii, kulturu, krásy přírody v české veřejnosti, podněcovat osvětovou práci rozvoj politických, hospodářských a společenských vztahů mezi Českou republikou, jejími obyvateli a africkými zeměmi a jejími občany, ale i mezi Evropskou unií a Afrikou.

Členové Společnosti by se měli zamyslet nad další budoucností Společnosti, nad případnou inovací její činnosti, kdy doposud je skutečně nevládní neziskovou dobrovolnou organizací, jejíž činnost spočívá na nadšenecké práci jejích členů za podpory především Ministerstva zahraničních věcí České republiky a několika málo donorů a nezištně spolupracujících organizací. S potěšením konstatuji, že poprvé během svého působení ve funkci navštěvuje v těchto dnech ministr zahraničních věcí ČR státy subsaharské Afriky (Nambii, Angolu, Tanzanii, Nigérii), což jistě napomůže rozvoji vztahů ČR se subsaharskou Afrikou a Afrikou celkově i v kontextu předpokládané reformy systému OSN a spravedlivějšího zastoupení afrického kontinentu v něm.

Společnost, jejíž základna se rozšířila na stovky členů po celé republice, by měla provést v r. 2006 inventuru svého dosavadního fungování včetně finanční oblasti směrem k diverzifikaci finančních zdrojů. Jistě se mnou souhlasíte, že symbolické členské příspěvky nemohou ovlivnit činnost Společnosti. Je potřebné, aby se výrazně zlepšila příspěvková disciplína stávajících aktivních i formálních členů a aby i členská základna byla ochotna k dobrovolným příspěvkům, které by

Z N A Š Í Č I N N O S T I

alespoň z části hradily náklady na rozeslání pravidelně vydávaného Bulletinu. Již dnes je vydávání Bulletinu závislé na dotacích a sponzoringu.

Společnost by ráda zachovala pravidelnost **vydávání Bulletinu Společnosti přátel Afriky** a Společnosti česko-arabské, kdy optimální by byly čtyři výtisky ročně nákladem 1 000 ks. Možná by v dnešní diskusi mohly zaznít podněty k celkovému obsahu Bulletinu, zda zachovat dosavadní zažitou strukturu nebo se snažit o inovativní přístup. Opět si však neodpustím poznámku. Redakční rada je složena z dobrovolníků, ne z profesionálních novinářů (ač z odborníků z oblasti afrikanistiky, arabistiky a dalších oborů), kteří nejsou za svou práci honorováni. Redakce je závislá při sestavování Bulletinu na příspěvcích jednotlivých sdružení a na kvalitě příspěvků jednotlivých členů Společnosti. Opět zdůrazňuji nehorovaných příspěvků. Existuje v této zemi již málo organizací a časopisů, které by fungovaly na bázi dobrovolnosti a zdarma bez nároku na jakoukoliv odměnu včetně symbolické. Co my můžeme dnes udělat, je pouze redakci poděkovat. Proto bych při případné diskusi doporučoval se zároveň zamyslet nebo i konkrétně zavázat se při návrzích, kdo je bude realizovat dobrovolně a kdo je případně finančně zajistí.

Nyní bych se ve stručnosti chtěl věnovat tomu, co Společnost a její sdružení pro rok 2006 plánují za podmínky personálního zabezpečení a alespoň částečného finančního krytí a sponzorství, resp. spolupráce ze strany tradičních partnerů, jako jsou např. Ministerstvo zahraničních věcí, Náprstkovo muzeum v Praze, Moravské zemské muzeum a regionální muzea.

V květnu 2006 hodláme uskutečnit tradiční kulturní večer a **slavnostní shromáždění k Mezinárodnímu dni Afriky**, kdy bychom přivítali větší zapojení všech členů a dostatečnou včasnou propagaci akce.

V této souvislosti dávám na zvážení, zda v předsednictvu nevytvořit, resp. nepověřit jednoho člena vyloženě propagační činností, a to na úroveň pravidelné komunikace s hromadnými sdělovacími prostředky. Myslím, že bychom měli oslovit Českou televizi či Český

rozhlas nebo i další s nabídkou např. v ranních relacích vystupovat krátce k významným africkým výročím či ke státním svátkům nejvýznamnějších afrických zemí. V r. 2006 vzpomene **kulatých výročí** takových zajímavých **afrických zemí**, jako jsou např. Botswana (40. výročí vyhlášení nezávislosti 30. září), Burundi (40. výročí vyhlášení republikou 28. listopadu), Lesotho (40. výročí vyhlášení nezávislosti 4. října), **ale i afrických politiků a státníků**, kteří se pozitivně i negativně zapsali do dějin a současnosti svých zemí i celého kontinentu, zvláště pak politiků první nezávislé generace a mj. i některých zakladatelů Organizace africké jednoty. Vzpomenu v r. 2006 výročí jen některých z mnoha – např. 90. výročí narození prvního beninského prezidenta Huberta Magy 10. srpna, 85. výročí narození prvního botswanského prezidenta Seretse Khamy 1. července a hornovoltského prvního prezidenta Maurice Yameogoa.

V rámci toho bychom pak mohli propagovat i Společnost. Ale nevzpomínat jen na minulost, ale zamýšlet se i nad možnými cestami vpřed. V tom je budoucnost Afriky, v tom spočívá i vzájemná závislost Evropy a Afriky v nemilosrdném mezinárodním soupeření o přežití a udržitelný rozvoj v globalizovaném světě.

Chtěl bych upozornit na skutečnost, že v letech 2008–2009 bude Afrika středem mezinárodní pozornosti. V rámci činnosti Komise OSN pro udržitelný rozvoj bude již v druhé polovině 2007 a především pak v první polovině roku 2008 celosvětově hodnoceno, jak se Afrika rozvíjí a jak mezinárodní společenství včetně jednotlivých států a jejich složek ať státních, tak soukromých a nevládních, pomáhají udržitelnému rozvoji afrického kontinentu. V r. 2009 pak budou vyjednávána konsenzuální mezinárodní politická rozhodnutí a doporučení pro další vývoj v Africe a pro zintenzivnění mezinárodní pomoci tomuto kontinentu. A také, jak sám tento kontinent byl schopen přispět ke svému rozvoji a jak se mu daří realizovat svůj díl zodpovědnosti za svůj další osud. Myslím, že přínosné by bylo včas zmapovat rovněž situaci v České republice, jak ve státním sektoru, tak i v nevládním, jak ČR napomáhá naplňovat

Z N A Š Í Č I N N O S T I

mezinárodní závazky vůči Africe a jaké způsoby, formy a hlavně co hodlá udělat v další dlouhodobé perspektivě pro Afriku aby byl zajištěn její udržitelný rozvoj. ČR navíc bude v první polovině s největší pravděpodobností předsedat Evropské unii a také koordinovat postoje EU k problematice Afriky.

Jistě proto se mnou budete souhlasit, že by bylo více než vhodné již v první polovině roku 2007 uspořádat v České republice celostátní seminář či konferenci na téma „**Česká republika a Afrika**“, která by nezávislým způsobem vyhodnotila dosavadní vládní i nevládní politiku a praktické kroky vůči Africe a navrhla další strategii vůči tomuto kontinentu. Společnost Afriky bude iniciovat takovou konferenci, obrátíme se na Ministerstvo zahraničních věcí a na Ústav mezinárodních vztahů s návrhem uspořádat takovou konferenci a spolupracovat na ní. Přivítal bych Vaše stanovisko a případný mandát k oficiálnímu oslovení potenciálních partnerů pro zorganizování takové konference v prvním pololetí 2007.

SPA v r. 2006 hodlá spolupracovat s Náprstkovým muzeem a dalšími muzeji či kulturními zařízeními při zastřešování a organizování specializovaných výstav k jednotlivým aspektům života na africkém kontinentu včetně jeho historie. SPA připravuje na rok 2006 již 9. ročník výtvarné sou-

těže „Afrika dětskýma očima“ zakončený výtvarnou dílnou. Den Afriky připomenou i naše pobočky v Hradci Králové, Olomouci, Plzni a Brně.

Jednotlivá sdružení, počínaje Sdružením přátel Etiopie, Ghany, Jihoafrické republiky přes Sdružení přátel Konga, lusofonní Afriky, Nigérie, Súdánu až po Sdružení zemí východní Afriky, Zambie, Zimbabwe, Malawi, Namíbie a Sdružení A. Schweitzera či Ekologickou sekci a **pobočky SPA** v Brně, Plzni, Olomouci a Hradci Králové, připravují velké množství akcí, ať už besed, přednášek, promítání filmů či výstavek. Předpokládám, že předsedové těchto sdružení Vás v diskusi blíže seznámí s jejich plány na tento rok. Opět těžiště těchto akcí spočívá v dobrovolné angažovanosti afrických nadšenců.

SPA se bude tradičně podílet na **organizaci konference v Holicích s mezinárodní účastí věnované odkazu Emila Holuba, jakož i tradičního setkání cestovatelů v Prosiměřicích**.

Dovolte mi závěrem, abych vyzval všechny členy Společnosti k aktivní účasti na plánovaných akcích. Zvláště pak přeji našim pobočkám mnoho úspěchů. Přeji Vám všem mnoho úspěchů a osobní pohody.

Jiří Hlaváček
předseda SPA

Usnesení Valné hromady Společnosti přátel Afriky

konané dne 25. ledna 2006

Valná hromada Společnosti přátel Afriky

A. Schvaluje:

1. Zprávu předsednictva o činnosti v roce 2005,
2. projekty Společnosti a Sdružení na rok 2006 s tím, že jejich realizace bude závislá na výši dotace MZM ČR. Úpravou projektů pověřuje předsedu a 1. místopředsdkyni,

3. Zprávu o hospodaření a revizní zprávu.

B. Souhlasí:

1. s ustavením Sdružení přátel Súdánu a Namíbie, která vznikla v roce 2005 se souhlasem předsednictva, jejich vedením pověřuje Pavla Onderku a Tomáše Boňku,
2. s návrhem předsednictva a pověřuje dr. Otakara Hulce vedením Sdružení přátel JAR

Z N A Š Í Č I N N O S T I

a po dobu nepřítomnosti Jiřího Plecitého i vedením Sdružení přátel Zambie, Zimbabwe a Malawi,

3. aby statutárními zástupci SPA zůstali i nadále JUDr. Jiří Hlaváček a Ing. Marie Hrušková.

Podpisové právo mají JUDr. Jiří Hlaváček, Ing. Marie Hrušková a dr. Lenka Adamcová.

Na hromadném příkaze a šeku musí být vždy dva podpisy.

Místopředsedkyně Ing. Marie Hrušková je zodpovědná za hospodaření Společnosti, zracovává projekty a hodnocení akcí a vyúčtování dotace MZV ČR.

V případě písemného styku s Ministerstvem zahraničních věcí ČR, Ministerstvem financí, finančními úřady, bankami a jinými peněžními ústavy uvádí podpis Ing. Marie Hrušková s razítkem Společnosti přátel Afriky.

C. Potvrzuje do funkce předsedy poboček a jejich zástupce:

Pobočka Brno – (SPA i SČA)

Ing. Rostislav Tesař – předseda

Ing. Zdeněk Tomáš – místopředseda SČA

RNDr. Ivan Mrázek – místopředseda SPA

Ing. Zdeněk Javora – místopředseda SČA

Pobočka Hradec Králové – (SPA i SČA)

Mgr. Zuzana Bohuslavová

Pobočka Olomouc – (SPA i SČA)

Ing. Vladimír Hlídek – předseda

MUDr. Vladimír Jorda – 1. místopředseda

Zdeněk Kotulák – místopředseda

Pobočka Plzeň – (SPA i SČA)

MUDr. Zdena Bartáková-Sýkorová – SPA

Prof. MUDr. Jaroslav Slípka, DrSc. – SČA

Uděluje jim právo zastupovat předsednictva SPA i SČA v rámci aktivit pobočky a zároveň jim uděluje právo podpisové.

D. Ukládá předsednictvu obrátit se dopisem na všechny členy s žádostí o mimořádný

členský příspěvek a požádat neplatiče o uhrazení členského příspěvku s upozorněním – neučiní-li tak do 30. června 2006, nebude jim Bulletin zasílán a na jejich žádost budou vyřazeni z evidence.

Ukládá předsednictvu a předsedům Sdružení zabezpečit po stránce organizační, obsahové a technické realizaci projektů na rok 2006. Po každé akci předat hodnocení Ing. Hruškové.

Dbát na maximální úspornost. Předsedové Sdružení se budou kontaktovat s M. Zeithamlovou v otázkách termínu, tisku pozvánek a zajišťování místností.

Vyhodnotit diskuzi a k podnětným návrhům připravit konkrétní opatření.

Souhlasí s návrhem, aby byly ihned zahájeny kroky k organizaci celostátní konference k problematice vztahů mezi Evropskou unií a Afrikou, která by mobilizovala pro rozvoj vztahů s Afrikou před zahájením předsednictví ČR v EU. Tímto úkolem pověřuje dr. Jelínka.

Ukládá 1. místopředsedkyni

a) zpracovat hodnocení činnosti a čerpání dotace MZV a ve stanoveném termínu je předat MZV–OKKV,

b) zpracovat projekty na rok 2007 a předat je MZV. Podklady připraví předsedové Sdružení podle předloženého vzoru do 8. 2. 2006.

Valná hromada **děkuje** touto cestou MZV – odboru Afriky a BV, OKKV za jejich podporu v činnosti. Děkuje africkým zastupitelským úřadům za jejich účinnou pomoc. Za spolupráci děkuje Náprstkovu muzeu, Moravskému zemskému muzeu a regionálním muzeím, Klubu cestovatelů Hanzelky a Zikmunda v Prosiměřicích a dalším spřáteleným institucím a organizacím.

Schváleno Valnou hromadou SPA

25. ledna 2006

Petr Jelínek, v.r.
předseda návrhové komise

Zpráva o činnosti Společnosti česko-arabské v roce 2005 a projekty Společnosti a jednotlivých Sdružení na rok 2006

přednesené na VH SČA v lednu 2006

Vaše Excellence, dámy a pánové,
vážení přátelé,

naše dnešní valná hromada hodnotí minulý rok, kdy Společnost česko-arabská oslavila 15 let svého trvání. V červnu 1990, kdy byla Společnost založena, jsme si dali za úkol přibližovat české veřejnosti bez předsudků a zkreslování kulturu a historii zemí arabského světa, jejich přírodu, prostředí a život arabského lidu. Tento úkol jsme se po celou dobu trvání Společnosti snažili co nejlépe plnit a získávat pro naši činnost další spolupracovníky. Společnost více než ztrojnásobila řady svých členů, jsou mezi nimi přední čeští arabisté, historici, odborníci v oblasti mezinárodní politiky, egyptologové, učitelé, lékaři, obchodníci a technici, ale i studenti středních a vysokých škol, Arabové žijící v ČR či prostě lidé, kteří navštěvují arabské země jako turisté.

V rámci Společnosti působí 12 Sdružení přátel jednotlivých arabských zemí. V Brně, Plzni, Olomouci a Hradci Králové pracují naše regionální pobočky. Jednotlivá Sdružení a pobočky připravují vlastní samostatné projekty. Patří k nim především odborné i populární přednášky, besedy s cestovateli, výstavy a kulturní večery. Společnost úzce spolupracuje při realizaci svých projektů se zastupitelskými úřady arabských zemí. Velmi důležitá je i spolupráce s řadou muzeí – s Náprstkovým muzeem, Moravským zemským muzeem a mnoha regionálními muzei. Spolupracujeme rovněž s řadou klubů arabských občanů žijících v ČR – nejen v Praze, ale i v Plzni a Brně.

Za 15 let jsme uspořádali téměř 500 přednášek, seminářů, konferencí, promítání filmů a podíleli se na 186 výstavách. Zhruba stejný počet akcí uspořádaly i naše pobočky.

Naší bezesporu nejrozsáhlejší akcí v loňském roce byly **Arabské kulturní dny**. Záštitu nad 16 akcemi v jejich oficiálním rámci převzal ministr zahraničí pan C. Svoboda, pražský primátor dr. Bém a Rada arabských velvyslanců. V rámci této akce proběhlo i dalších 14 doprovodných akcí. Dny neprobíhaly jen v Praze, velmi pěkné akce byly uspořádány i pobočkami v Brně a v Plzni za účasti představitelů měst a hojně účasti zájemců. Podrobné informace o Dnech byly již uvedeny v našich Bulletinech, zmíním proto jen rámcově některé. Zajímavé byly výstavy obrazů a fotografií – alžírské malířky pí. Khelifi v Intercontinentalu, tuniského výtvarného umění v Martinickém paláci, obrazů a tradičních výrobků v Jindřišské věži, plastik syrského umělce Allafa v galerii Lapidarium, fotografií z Libanonu v Paláci Blaník, tuniských fotografií v KC Novodvorská. Zajímavé akce byly v Botanické zahradě v Troji – orientální trh s řadou stánků, hudební a taneční vystoupení, výstava dětských kreseb s arabskou tematikou. Mezi dlouhodobější akce patřila na prvé místo výstava arabských knih a rukopisů v Národní knihovně. Z doprovodných akcí je možno zmínit například Arabský večer v Brně, výstavu fotografií ze života arabských studentů v ČR v restauraci Dahab, výstavu Staroegyptská mytologie našeho člena V. Pechara v Muzeu Vyškovska a výstavu Magické stříbro – beduinský šperk v Českém muzeu

Z NAŠÍ ČINNOSTI

stříbra v Kutné Hoře. Zajímavou akcí byl rovněž filmový festival v kině Blaník, který umožnil shlédnutí filmů z šesti arabských zemí v průběhu pěti dnů. Na společné schůzce předsednictva Společnosti a představitelů arabských ambasad byly Arabské kulturní dny vyhodnoceny jako jedna z našich nejlepších akcí i přes řadu problémů, které provázely jejich organizaci. Máme za to, že obdobné akce je třeba organizovat i nadále.

Místopředsedovi naší Společnosti docentu Gombárovi se podařilo zorganizovat další významnou akci ve spolupráci se Společností slovensko-arabskou. V srpnu se v Mikulově sešlo přes dvacet studentů arabistiky z Čech a Slovenska na 6denním semináři, kde si za účasti našich předních arabistů mohli vyměňovat názory a vystupovat i na veřejných přednáškách. V rámci akce nazvané **Multikulturní dimenze jižní Moravy** se konalo i neformální setkání s muslimskou komunitou v mešitě v Brně. Akce proběhla v rámci programu EU Mládež.

Místopředsedkyně p. Zeithamlová navázala úzkou spolupráci s odborem školství pražského magistrátu. Společně nyní vytváříme lektorský sbor pro zajištění **přednášek na středních školách**.

Sdružení přátel Sýrie uspořádalo v prosinci sýrský kulturní večer, kterého se zúčastnila i řada představitelů arabských ambasad.

Společnost uspořádala derniéry výstav, které byly zahájeny v rámci Arabských kulturních dnů – spolu s firmou Babylon derniéru výstavy Arabská kniha v Národní knihovně a derniéru výstavy Arabští studenti v Čechách s přednáškou dr. Balvína v restauraci Dahab.

Sdružení přátel Jemenu uspořádalo v Náprstkově muzeu besedu o Jemenu s promítáním diapositivů. **Sdružení přátel Libanonu** v listopadu pak přednášku o současném Libanonu. Společnost a **Sdružení přátel Palestiny** zorganizovaly již tradiční slavnostní shromáždění k Mezinárodnímu dni Palestiny. **Sdružení přátel Jordánska** zorganizovalo v Havlíčkově Brodě výstavu Jordánsko ve fotografii. V rámci setkání CK Hanzelky a Zikmunda v Prosiměřicích jsme uspořádali seminář **Egypt a čeští egyptologové**. Uvítali jsme ocenění profesora Kropáčka na slavnost-

ním shromáždění uspořádaném velvyslancem Alžírská k jeho životnímu jubileu. Gratulujeme k významnému životnímu jubileu i našemu dalšímu členovi – výtvarníku V. Pecharovi. Památky našeho člena arabisty a překladatele Hajského vzpomenu svém dopisem významný arabský a jemenský básník Mohammad al-Sharafi.

V listopadu jsme měli možnost osobně informovat o činnosti naší Společnosti generálního tajemníka Ligy arabských států J. E. dr. Moussu při jeho pobytu v Praze v rámci tzv. Madridského klubu. Dr. Moussa byl příjemně překvapen rozsahem naší činnosti a ocenil naše úsilí.

Naši činnost v uplynulém roce jsme již tradičně uzavřeli **Orientálními vánočními trhy** v Náprstkově muzeu.

I v roce 2005 jsme vydávali náš **Bulletin** ve spolupráci se Společností přátel Afriky a s podporou Ministerstva zahraničních věcí. Roční náklad jednotlivých čísel byl 1000 ks. Vyšla čtyři čísla, číslo 2a3 jako dvojčíslí. Bulletin je distribuován všem členům, arabským ambasadám, ministerstvu zahraničí a ministerstvu průmyslu, zahraničním výborům parlamentu a senátu, kancelářím prezidenta a předsedy vlády a dalším státním a společenským organizacím. Bez finanční podpory MZV by vydávání časopisu vzhledem k rostoucím nákladům na tisk a poštovné bylo nemožné. Je třeba ocenit úsilí redakční rady a jednotlivců podílejících se na distribuci za jejich bezplatnou činnost. Na druhé straně adresuji výzvu všem členům Společnosti k řádnému placení členských příspěvků, které držíme stále na minimální úrovni 100 Kč a výzvu k mimořádným finančním příspěvkům pro zachování časopisu.

Daří se udržovat naše webové stránky – na adrese **www.czech-arab.org** jsou základní informace o naší Společnosti, pozvánky na akce i Bulletinů od r. 2000. Velmi se osvědčilo založení **Komise pro práci se sdělovacími prostředky**, která úspěšně pracuje pod vedením p. Ing. Mohammeda Al Nabulsiho. Pan Nabulsi umístil loni v tisku asi 12 článků – podrobněji o tom bude informovat ve zprávě komise.

Projekty na rok 2006

Bulletin – budou vydána čtyři čísla v předpokládaném nákladu po 1000 kusech. Chceme zařadit více fotografií, což je podmíněno dostatkem finančních prostředků. Snažíme se zajistit sponzory – i formou uveřejnění jejich reklamy v Bulletinu. Redakce uvítá příspěvky od členů i nečlenů Společnosti.

Spolupráce s muzei

- Náprstkovo muzeum – výstava fotografií Bedřich Formana – severní Afrika
- Muzeum Podkrkonoší Trutnov – Sýrie ve fotografii
- Muzeum Beskyd Frýdek-Místek – výstava Česká egyptologie
- Muzeum ve Vyškově – spoluúčast na realizaci filmu „Profesor Alois Musil a země Blízkého Východu“

Mezinárodní konference „Visegrádské země a euro-středomošské partnerství“. Ve spolupráci s nadací Anny Lindhové pro dialog kultur a civilizací se sídlem v Alexandrii a Ústavem mezinárodních vztahů MZV ČR.

Arabský svět dětskýma očima – organizace besed na školách s následnými výtvarnými pracemi žáků s arabskou tematikou formou soutěže.

Sdružení přátel Alžírsko

- přednášky o současné situaci v Alžírsku – současná alžírská kinematografie – přednáška a projekce filmů

Sdružení přátel Egypta

- cyklus egyptologických přednášek v Náprstkově muzeu a v Moravském muzeu v Brně a v dalších městech

Sdružení přátel Iráku a pobočka v Plzni

- čtyři kulturní večery ve spolupráci se Sdružením občanů arabských států
- přednáška a film – Irák po volbách
- setkání s arabskými studenty plzeňských vysokých škol – večer poezie věnovaný Muhamad al-Džawáhíří

Sdružení přátel Jemenu

- výstava uměleckých předmětů a fotografií z Jemenu

Sdružení přátel Jordánská

- přednáška prof. Musil a Jordánsko
- výstava fotografií a beseda o turistice
- setkání s jordánskými studenty

Sdružení přátel Kuvajtu

- besedy a přednášky Kuvajt dnešních dnů
- kulturní večer ke státnímu svátku Kuvajtu

Sdružení přátel Libanonu

- prezentace knihy o Libanonu z nakladatelství Libri
- kulturní večer ve spolupráci s libanonským klubem

Sdružení přátel Libye

- kulturní historie Libye – přednáška
- architektonické památky Libye a možnosti cestování
- seminář Česko-libyjské vztahy a euro-středomošská spolupráce
- slavnostní shromáždění u příležitosti státního svátku Libye
- historie a perspektivy česko-libyjských obchodních vztahů

Sdružení přátel Maroka

- přednáška Maroko v současnosti včetně filmu
- výstava Berberský šperk a přednáška
- beseda o zkušenostech našich expertů v Maroku

Sdružení přátel Palestiny

- oslavy mezinárodního dne Palestiny
- seminář o situaci v Palestině

Sdružení přátel Saúdské Arábie

- přednáška kulturní rozvoj a náboženské tradice KSA a jeho význam pro arabský svět
- přednášky KSA dnes
- seminář obchodní možnosti ČR a KSA

Sdružení přátel Sýrie

- syrský večer ke státnímu svátku s kulturním programem
- výstava Sýrie ve fotografii v muzeu Podkrkonoší
- seminář k současné situaci na Blízkém Východě v Mikulově

Sdružení přátel Tuniska

- cyklus přednášek Poznáváme Tunisko
- beseda s tuniskými ženami, ukázky módy a kuchyně

Z N A Š Í Č I N N O S T I

Pobočka Brno

- přednášky pro organizace a školy
- setkání s arabskými studenty a arabskou komunitou v Brně – cyklus egyptologických přednášek

Tento plán je přirozeně rámcový a bude v průběhu roku upřesňován a doplňován dle potřeby. Řada akcí bude zahrnuta v připravovaných **Dnech arabské kultury**, které hodláme uspořádat v podzimních měsících.

Závěrem chci poděkovat všem aktivním členům Společnosti za jejich spolupráci, zvláštní poděkování pak patří arabským zastupitelským úřadům a jejich pracovníkům, kteří spolupracovali na organizaci úspěšných Dnů arabské kultury.

Josef Regner
předseda SČA

Marie Hrušková
1. místopředsedkyně SČA

Usnesení Valné hromady Společnosti česko-arabské z 24. ledna 2006

Valná hromada Společnosti česko-arabské:

1. Schválila Zprávu o činnosti SČA od minulé valné hromady.
2. Schválila Zprávu o hospodaření SČA od minulé valné hromady.
3. Schválila záměry činnosti SČA na rok 2006.
4. Souhlasí s tím, aby:
 - a) statutárními zástupci společnosti byli i nadále ing. Josef Regner, předseda a ing. Marie Hrušková, 1. místopředsedkyně,
 - b) podpisovým právem disponovaly ing. Marie Hrušková, Hana Jumrová a Milena Zeithamlová s tím, že každý příkaz nebo šek musí být opatřen dvěma podpisy,
 - c) byla ing. Marie Hrušková i nadále zodpovědná za hospodaření Společnosti, za zpracování a předkládání projektů, hodnocení akcí a vyúčtování dotace pro Ministerstvo zahraničních věcí ČR,
 - d) byl v případě písemného styku s MZV ČR, Ministerstvem financí, finančními úřady, bankami a peněžními ústavami uveden podpis ing. Marie Hruškové doplněný razítkem Společnosti česko-arabské.
5. Potvrdila do funkce předsedy poboček a dala jim právo zastupovat předsednictvo v rámci aktivit pobočky s podpisovým právem.

Valná hromada SČA děkuje:

1. Arabskému odboru Ministerstva zahraničních věcí a Odboru kulturních a krajan-ských vztahů MZV za pomoc a spolupráci.
2. Ministerstvu zahraničních věcí za materiální a morální podporu činnosti Společnosti česko-arabské.
3. Radě velvyslanců arabských států v ČR za jejich podporu činnosti SČA.
4. Všem předsedům jednotlivých Sdružení přátel za jejich celoroční práci.
5. Všem předsedům a členům poboček v Brně, Plzni, Olomouci a Hradci Králové.
6. Členům, kteří se aktivně podílejí na přípravě a zajišťování akcí SČA.
7. Přípravnému výboru významné akce: Arabské kulturní dny v ČR.
8. Redakční radě Bulletinu a všem přispěvatelům za jejich práci.
9. Tiskové komisi za práci v uplynulém roce.
10. Agentuře Babylon za dosavadní spolupráci.

Valná hromada ukládá:

1. *Předsednictvu Společnosti a předsedům Sdružení:*
 - a) předložit zpracované projekty jednotlivých Sdružení přátel na rok 2007,
 - b) rozvíjet činnost komise pro sdělovací prostředky,

Z N A Š Í Č I N N O S T I

- c) nadále sledovat maximální efektivnost a úspornost jednotlivých akcí, koordinovat je s ostatními Sdruženími a zajistit akcím maximální publicitu, s větším využitím regionálních médií,
 - d) spolupracovat s Radou velvyslanců arabských států a nadále účinně spolupracovat s arabskými zastupitelskými úřady při zajišťování činnosti,
 - e) pokračovat v užší spolupráci s arabskými krajanskými a studentskými spolky v ČR i v zahraničí při konkrétních kulturních a propagačních akcích,
 - f) využívat spolupráce s pobočkami sesterské Společnosti přátel Afriky,
 - g) rozvíjet kontakty s nevládními organizacemi a sdruženími, jež mají shodné cíle s SČA,
 - h) seznamovat českou veřejnost s realitou života a kulturou zemí arabského světa a pokračovat ve spolupráci s muzei a kulturními institucemi,
 - i) ve spolupráci s Magistrátem hlavního města Prahy rozvíjet činnost lektorů pro střední školy,
 - j) i nadále podporovat publikační činnost a ve spolupráci se Společností přátel Afriky vydávat čtvrtletní Bulletin,
 - k) pořádat ve spolupráci s Ústavem mezinárodních vztahů, Ústavem Blízkého východu a Afriky UK a dalšími institucemi semináře a kulaté stoly věnované aktuálním otázkám arabského světa,
 - l) rozšiřovat užití elektronické pošty pro korespondenci a informování o akcích Společnosti.
2. *Všem členům ukládá:*
- a) podílet se na zajišťování akcí Společnosti česko-arabské,
 - b) informovat o činnosti Společnosti a jejích cílech veřejnost,
 - c) získávat pro činnost další členy a přátele arabských zemí,
 - d) šířit ve svém okruhu objektivní informace o životě v arabském světě, vystupovat proti xenofobii a iracionalitě často panujících názorů,
 - e) osobně přispívat k rozvoji vzájemných oficiálních i neoficiálních vztahů,
 - f) řádně platit členské příspěvky a podle možností přispívat na dobročinné akce formou mimořádných členských příspěvků,
 - g) zasílat příspěvky do Bulletinu, dotazy, připomínky a podněty elektronickou poštou na adresu: bulletin@czech-arab.org nebo info@czech-arab.org.

Dobrá spolupráce přináší výsledky

Jak jsem se již krátce zmínil v příspěvku z Brna v předchozím vydání Bulletinu, podařilo se nám, v rámci zkvalitňování a rozšiřování našich aktivit, spojit se s ostatními organizacemi v Brně. Ty mají, některé více, jiné méně, ve své náplni podobné aktivity, jako má naše pobočka. Podobné, ale ne stejné!

Solid Africa, nyní v čele s aktivním výbohem vedeným iniciativním dr. Siaka Koné, má mimo jiné v plánu uskutečnit následující projekty, na nichž se naše pobočka bude rovněž podílet. U příležitosti výročí vzniku

„Africké Unie“ bude připraven tradiční „Den Afriky“. Projekt „Afrika očima Afriča-

nů“, což budou besedy o Africe ve školách, podporuje i město Brno. Dále „SolidAfrica Forum“ je pravidelné diskusní fórum afrických a českých studentů. Oblíbené sportovní akce a poznávací exkurze na zajímavá místa jižní Moravy, před koncem roku dnes již tradiční „Vánoce v Africe“ ve Faraonu a poradenský sociálně-právní servis pro Afričany žijící v Brně.

Humanistické hnutí NAROVINU má za cíl rozšiřovat adopci dětí na dálku z Afriky i z Asie. Zaměřují se na popularizaci této vysoce humánní pomoci, jejíž výsledkem je umožnění dětem navštěvovat školu. Pro nás

Z N A Š Í Č I N N O S T I

v ČR na štěstí neznámý pojem, v Africe ještě někde běžný život.

Jsme v kontaktu se sdružením Nigerijců v ČR, Centrem pro kulturní výměnu Aljawahiri, s Babylonem (ing. Javora), s Islámskou nadací při mešitě v Brně, s organizací Nová Akropolis, s egyptskou restaurací Faraon, nadačním fondem Helping Africa, sdružením studentů z Libye, Moravským zemským muzeem (MZM), Zoo Brno i se skupinou bubeníků „bíých Afričanů“ Tubabu.

Jak tedy spolupracujeme? Tady je pár příkladů.

Zveme předsedu Solid Africa na naše schůzky. Postarali se o kulturní program na vernisáži obrázků a grafik na akci „Afrika očima dětí“. Stejně tak zajistili kulturní pořad na „Vánoce v Africe“, kam přivedli i svoje krásné děti i Mikuláše s černou pleť. Byli s námi např. na přátelské večeři s J.E. Velvyslankyní JAR při její návštěvě v Brně. Společně budeme organizovat znovu obnovený tradiční „Den Afriky“, kam chtějí pozvat i zástupce diplomatického sboru z Prahy.

Účastníme se propagačních akcí HH Narovinu, jako jsou vernisáže fotografií adoptovaných dětí nebo video prezentací z jejich kontaktů s koordinátory i dětmi z Keni. Naše pobočka již 2. rok zaplatila školné pro Dianu, naši malou černou holku z Nairobi.

Z Babylonu prodáváme návštěvníkům na našich akcích knihy s arabskou tematikou, publikujeme v arabském časopisu „Český život“, který se expeduje do arabských zemí. Nová Akropolis zařadí do svých vzdělávacích programů přednášky našich členů. V ZOO

budeme mít v roce 2006 již IV. tradiční „Den Afriky“. V egyptské restauraci a čajovně Faraon pořádáme výroční schůzi s oslavou vánoce nazvanou „Vánoce v Africe“ a majitel restaurace nás podporuje formou sponzoringu. Kontakty s Islámskou nadací spočívají v návštěvě mešity v Brně, kdy společně s vedením mešity diskutujeme o současných problémech v této oblasti. Spolupráce se Sdružením studentů z Libye spočívá v kontaktech s nimi (např. pomoc s jejich ubytováním) i aktivní účastí na přípravě setkání s představiteli Libyjské ambasády u příležitosti oslavy vzniku Libyjské Džamáhírje. V MZM v současné době připravují k vydání druhou knihu dr. Mrázka, místopředsedy pobočky, tentokrát z prostředí Libyjské Sahary. Jsme v kontaktu s magistrátem města Brna, kdy pan primátor převzal záštitu nad některými našimi akcemi.

Samozřejmě paralelně s těmito činnostmi probíhá řada akcí samostatně, ale na to není místo je zde uvádět ...

Zdá se Vám to málo? Mně ano (to bych přece nebyl náročný předseda!), ale je třeba si uvědomit naše finanční, a hlavně časové možnosti (všichni jsme celý den v zaměstnání). Přesto máme za cíl naši práci ve prospěch Afriky i arabských zemí dále zkvalitňovat, a tím „zasahovat“ širší komunitu všech věkových kategorií... a uvidíme za rok, čeho jsme dosáhli.

Rostislav Tesař
předseda pobočky Brno

Siaka Koné
předseda Solid Africa

Velvyslankyně Jižní Afriky na Moravě

Setkání zástupců obou moravských poboček Společnosti přátel Afriky s novou jihoafrickou velvyslankyní se uskutečnilo 13. ledna 2006 v Brně: její excelence paní Nomsa Dube nastoupila do funkce v srpnu 2005 – a vystřídala v ní populárního dr. Noela Noa Lehoka, který svou funkci vykonával od prosince 2000 do prosince 2004 – a po prodloužení své diplomatické mise až do konce června 2005.

Paní velvyslankyně, která do Brna přijela i se svou dospělou dcerou, pozvala na společnou večeři do brněnského hotelu International zástupce brněnské pobočky SPA (Ivana Mrázka s chotí), pobočky olomoucké (Vladimíra Jordu), ale i dva zástupce sdružení Solid Africa, Sdružení Afričanů v České republice, v čele s jeho v Brně působícím předsedou Siakou Koném. Vše s jasným cílem: udržovat a rozvíjet spolupráci se Společností přátel Afriky, kterou zahájili její předchůdci již v 90. letech a kterou široce rozvinul zejména zmíněný velvyslanec dr. Lehoko.

Slavnostnímu přípitku předcházelo rozdávání dárků: paní velvyslankyně přivezla zbrusu nové barevné stolní kalendáře jihoafrického ministerstva zahraničních věcí a také stylová jihoafrická trička s nápisem „Thandi“, což je výraz, který v jazyce xhosa znamená „láska“ nebo „dárek z lásky“ a je to také název experimentální ovocnářské farmy v Elgin Valley, asi 60 kilometrů od Kapského Města, která je joint venture bílých i černých majitelů – jeden ze symbolů vznikajícího duhového národa Jižní Afriky.

Ivan Mrázek informoval velvyslankyni o činnosti brněnské pobočky, o spolupráci se Solid Afrikou, s brněnskou ZOO, místními dětskými organizacemi, o adopci africké dívenky na dálku a věnoval paní velvyslankyni jeden ze svých nových cestopisů. Představil jihomoravský region, mimo jiné i jako kraj proslulý produkcí vína, a navrhl pokračovat v prezentacích jihoafrických vín, které zavedli její předchůdci již v 90. letech.

Vladimír Jorda hovořil o činnosti olomoucké pobočky, především o pravidelných neformálních setkáních, která v Olomouci probíhají každý měsíc a na kterých jsou představovány naše cestovatelské zkušenosti. Nechyběly mezi nimi ani postřehy z olomoucké expedice FROM CAPE TOWN TO HARARE, které se Vladimír Jorda osobně zúčastnil a která – mimo jiné – navštívila i rodné město její excellence, Durban.

Vladimír Jorda rovněž předal paní Nomsa Dube i její dceři poslední výtisky Bulletinu Společnosti přátel Afriky a Společnosti českoarabské a informoval ji, že Bulletin je ochoten otiskovat i názory afrických diplomatů či jejich projevy. A nezapomněl samozřejmě ani na pozvání paní velvyslankyně na střední Moravu.

Specifický zájem projevila paní ambasadorka o život africké a zejména jihoafrické komunity na Moravě. Siaka Koné zdůraznil, že Afričané na Moravě nejen studují, ale i pracují a podnikají (důkazem čehož je i on sám), jihoafrická komunita na Moravě však početná není: připomněl paní Denise Carelse, která v Brně žije již od roku 1983 a vlastní tu jazykovou školu. Vladimír Jorda v této souvislosti zase připomněl permanentní přítomnost jihoafrických lektorů na olomoucké univerzitě, kde se už od poloviny 90. let vyučuje jeden z úředních jazyků Jižní Afriky – jazyk afrikaans.

Pro paní velvyslankyni to byl příjemný objev a důkaz, že při své cestě do mimopražských regionů může objevit nejednu ukázkou přítomnosti a práce svých krajanů. A tak už zbylo jen svěřit se účastníkům večeře se svým novoročním předsevzetím: pustit se do studia češtiny, jejíž znalost byla pro jejího předchůdce velkou výhodou...

Vladimír Jorda
Společnost přátel Afriky, Olomouc

STÁTNÍ SVÁTKY A VÝZNAMNÁ VÝROČÍ

Blahopřejeme k významným výročím

**Společnost česko-arabská
a Společnost přátel Afriky
blahopřejí sprátceným zemím
k jejich státním svátkům
a významným výročím**

- **Libyi**, která si připomíná 2. března vyhlášení džamáhírie (1976).
- **Tunisku** ke Dni nezávislosti připadajícímu na 20. březen (1956).
- **Namibii** k oslavám získání nezávislosti 21. března v roce 1990.
- **Senegalu** ke Dni nezávislosti nabyté 4. dubna 1960.
- **Sýrii**, která si připomene Den vyhlášení nezávislosti 17. dubna 1946.
- **Zimbabwe** k výročí Dne nezávislosti, který připadá na den 18. dubna (1980).
- **Tanzanii**, která 26. dubna slaví Den sjednocení bývalé Tanganjiky a Zanzibaru (1964).
- **Kamerunu** ke Dni vyhlášení republiky 20. května 1970.
- **Jemenu** k historickému Dni sjednocení, jež bylo dosaženo 22. května 1990.
- **Eritrei** k oslavám Dne osvobození 24. května, osamostatnění na Etiopii v roce 1991.
- **Jordánsku** ke státnímu svátku Dne vyhlášení nezávislosti z 25. května 1946.
- **Etiopii** ke Státnímu svátku 28. května, který je slaven od roku 1991.
- **Mozambiku**, který oslaví 25. červa Den nezávislosti, získané v roce 1975.
- **Madagaskaru** ke státnímu svátku 26. června, Dni vyhlášení nezávislosti v roce 1960.

JUBILEA

Blahopřejeme prof. Jaroslavu Slípkovi

Předseda plzeňské pobočky naší Společnosti a předseda Sdružení přátel Iráku prof. Jaroslav Slípka oslaví 10. června osmdesátku. Vedle práce v naší nevládní organizaci, ze které jej známe, je však třeba připomenout, že má i „vedlejší“ aktivity pracujícího důchodce.

Prof. MUDr. RNDr. Jaroslav Slípka, DrSc., je emeritním vedoucím Ústavu histologie a embryologie Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni a na částečný úvazek i jejím profesorem, je prorektorem Vysoké školy v Plzni, o.p.s., čestným členem pěti anatomických společností, stálým spolupracovníkem Anatomického ústavu Univerzity v Oxfordu, „Honorary senior research fellow“ Guyes Hospital London University, opakovaně „Visiting Profesor“ v Japonsku, USA, Kanadě, Iráku, Kuvajtu, Libyi aj., je dále redaktorem vědeckých časopisů a členem a funkcionářem odborných společností. Rodák a Čestný občan města Lokte nad Ohří. Profesor Slípka je nositelem Zlaté medaile UK, medailí Masarykovy a Palackého univerzity, medaile Hlávkovy, medaile Bolzanovy aj., je také autorem více než 200 vědeckých publikací a učebních textů v oblasti evoluční mor-

fologie, zejména imunitního systému, ale také dějin biomedicíny.

S arabským světem, a zejména s Irákem, pojí profesora Slípku hluboké vazby. Tento vztah utvářelo přátelství s MUDr. Vlastou Di Lottiovou-Káralovou, českou lékařkou, která ve 20. letech minulého století založila v Bagdádu československou nemocnici, a jeho působení v Iráku, kde byl v letech 1962 až 1966 profesorem a vedoucím Ústavu mikroanatomie Lékařské fakulty Bagdádské univerzity, a práce s arabskými studenty na arabských i českých vysokých školách.

Ve chvíli, kdy vznikají tyto řádky, přednáší v Kuvajtu, nicméně než odjel, zaslal nám do redakce Bulletinu svůj článek k výročí doktor-ky Káralové. Proto nám dovolu- te popřát profesoru Slípkovi k jeho kulatým narozeninám nejen jménem svým, ale i jménem vašim, členů Společnosti česko-arabské a přátel arabského světa, mnoho štěstí, zdraví a síly v osobním, profesním i veřejném životě, který je zasvěcen péči o lidské zdraví a zdraví vztahů mezi lidmi a národy.

**Za redakční radu
M. Houska**

Jubilantka Jitka Vlčková

Jitku Vlčkovou jsem poprvé potkala před osmi lety a od té doby jsem s ní v živém kontaktu. Jsou lidé, které znám daleko déle, ale nemohu říci, že bych o nich věděla více než o Jitce. Její vstřícnost a živá povaha z ní dělá přítele každého kolem ní. A není to jen to, je to především její láska a snad i mohu říci, že téměř celoživotní odevzdanost africkému kontinentu a jeho lidem, obzvláště pak Etiopii. Když jsem jí na počátku roku 1998 potkala, bylo to v Novoměstské radnici na výstavě

Africká mozaika, byla to ona, kdo začal hovor. Téměř okamžitě mě získala pro členství, do Společnosti přátel Afriky. Dnes jsem jí za to vděčná a myslím, že je ještě mnoho dalších (nejen mladých) lidí, kteří se mnou tento pocit díky sdílí.

Paní Vlčková má velký cit pro mezinárodní sounáležitost a je velkou odpůrkyní rasismu. Je to částečně výsledek jejích zkušeností z dlouhodobých kontaktů a přátelství s cizinci. Na Vysoké škole zemědělské v Praze Suchdo-

le, kde léta vedla kolejní knihovnu, měla možnost se seznámit se studenty téměř všech kontinentů. Jako členka komise pro práci se zahraničními studenty při VŠZ pro ně připravovala různé akce. Tam se také prohloubil její zájem o Afriku, o politicko-sociální problémy a kulturu jejích zemí. Větší koncentrace studentů z Etiopie jí umožnila poznat více o zemi afrického rohu a dovedla ke zvýšenému zájmu o ní.

Paní Vlčková je členkou Společnosti od jejího založení v říjnu 1990 a od této doby také aktivně pracuje jako členka předsednictva SPA. Dokud byla zaměstnaná, vedla komisi pro kontakt s africkými studenty a aspiranty a do současnosti pracuje ve Sdružení přátel Etiopie. Od jeho založení v roce 1991 se podílí na pravidelném ročním vydávání bulletinu Etiopie a poslední roky tuto práci vykonává

zcela sama. Toto Sdružení také udržuje dlouholeté pravidelné kontakty s etiopskými občany v ČR a jejich organizací, případně se zastupitelskými úřady obou zemí.

Paní Vlčková ráda spolupracuje s mladými lidmi a je zastáncem součinnosti s dalšími organizacemi zabývajícími se Afrikou. Vede také fotodokumentaci činnosti SPA. Ve svých sedmdesáti letech, kterých se dožívá právě v březnu letošního roku, je velmi aktivní a důsledná.

Snad mohu mluvit za všechny členy, když napíšu, že jí upřímně přejeme do další činnosti, a to nejen v naší Společnosti, hlavně zdraví a stále dostatek elánu.

**Za všechny členy
Soňa Kitzlerová (Praha/UK)**

Vladimír Klíma sedmdesátníkem

Čerstvý jubilant PhDr. Vladimír Klíma, CSc. se narodil právě před sedmdesáti lety 11. února v Praze. Vystudoval obor angličtina-francouzština na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, což mu později umožnilo, aby se po krátkém působení ve funkci redaktora pražského nakladatelství Orbis začal věnovat své celoživotní lásce – literaturám Afriky. Musel ještě absolvovat tříleté postgraduální studium v Orientálním ústavu tehdejší Československé akademie věd, aby se tam v polovině šedesátých let stal vědeckým pracovníkem poté, co obhájil svou disertační práci, kterou příslušná komise dostala už v tištěné podobě. Byla to první Klímova kniha a její autor se dostal do právě vytvořeného oddělení Afriky pod vedením dr. Ivana Hrbka.

V té době vzrůstal zájem o africkou problematiku, mnoho afrických zemí tehdy dosáhlo nezávislosti a zvláště pak ve druhé polovině 60. let se u nás otevřela možnost svobodněji prezentovat odborné názory na politickou i uměleckou situaci nejen domácí, ale i vzdáleného teritoria. A hlavně to bylo něco nového, neotřelého a zajímavého, co studium afrického kontinentu mohlo přinést vděčným a vyhladovělým zájemcům o „černou exotiku“.

Vzrostl i počet studentů na Filozofické fakultě, kde Vladimír Klíma často přednášel o africké literatuře.

Bohužel, přirodná doba netrvalo dlouho, od 70. let se znovu zatahovaly mraky, a to i nad nadějným rozvojem nového vědního oboru – afrikanistiky. Vladimír Klíma na to doplatil tím, že celou tu dobu nesměl vyjet do Afriky; dostal se tam poprvé, a to do Nigérie, až když zlá normalizační doba nadobro skončila. Vzpomínám si na jeho „útěšná“ slova, když jsme se tehdy občas sešli, že o nic nepřicházím, když nemohu jako on v ústavu pracovat, že „je tam pustina, hrůza hrůzoucí“ a dá se přežívat jen díky tomu, že je schopen ve dvou dnech splnit zadané úkoly, opublikovat každý měsíc několik článků s tematikou „afrického národně osvobozenického boje“ a zbytek času věnovat, jistěže tajně, studiu svého oboru, a sem tam i někde prosadit své odborné literární články nebo své překlady.

Vladimír Klíma vydal celou řadu knih, monografií i překladů afrických spisovatelů, bezpočet odborných i popularizačních studií v češtině i angličtině, které zde nelze všechny vyjmenovat. Naštěstí jsou zachyceny ve dvou svazcích africké bibliografie *Africana Bohe-*

mica (první díl vyšel v roce 1993, druhý 2001 v OÚ) nebo v *Bibliografii 14*, vydané rovněž Orientálním ústavem a věnované právě i našemu jubilantovi. Vladimír Klíma ovšem zažil i několik nepříjemných měsíců coby nezaměstnaný, když musel z reorganizačních důvodů, nebo spíš kvůli drastickému snižování počtu vědeckých pracovníků v Akademii věd, odejít z ústavu. Nalezení přiměřeného uplatnění nebylo lehké. Nakonec však podle přísloví „vše špatné je k něčemu dobré“ zakotvil na dva roky v Ústavu mezinárodních vztahů a posléze přešel na Ministerstvo zahraničních věcí, které ho poslalo do Ghany jako velvyslance s působností i pro Togo a Burkina Faso. Tak se konečně dostal do vytoužené Afriky na čtyři roky.

Po ukončení diplomatického působení a odchodu do důchodu se v roce 2001 stal na krátký čas předsedou Společnosti přátel Afri-

ky; předtím v ní řadu let zastával post místopředsedy. A hlavně nepřestal psát a publikovat. Mezi jeho poslední práce patří mimo jiné vzpomínky na africké působení (*Bohům patří úlitba – diplomatem v západní Africe*), v nichž zachytil i mnoho z typických a každodenních afrických zvyklostí. Vydal rovněž knihu o západoafrické mytologii (*Dobří duchové a démoni*), příběhy z afrického prostředí (*Afrotivny*), antologii moderních afrických povídek (*Procházka savanou*), knihu *Ghana* v edici *Stručná historie států* nakladatelství Libri a v rukopise má i vlastní memoáry pod pracovním názvem *Než spadne klec*.

Co jubilantovi popřát do dalších let? Stálou svěžest, dobrou náladu a tvůrčí pohodu.

**Za Společnost přátel Afriky
Otakar Hulec**

Významné kulatiny paní Dany Štembergové

Je to neuvěřitelné, ale ta nenápadná, věčně usměvavá a stále vitální doc. Ing. Dana Štembergová, CSc. oslavila 6. února 85 let.

V roce 1948 absolvovala studium na Filozofické fakultě UK obor český jazyk – francouzština a posléze, v 60. letech, vystudovala na Vysoké škole ekonomické v Praze obor politická ekonomie.

Sedm let pracovala v nakladatelství Orbis. V roce 1949 nastoupila na Ministerstvo zahraničních věcí, kde působila 12 let. Nejdelší období jejího produktivního života však bylo spjato s Vysokou školou ekonomickou, kde se mimo jiné podílela na vybudování katedry ekonomiky rozvojových zemí. A právě problematice rozvojových zemí zasvětila své další studium, vědecké i pedagogické působení. Mezi jejími studenty byla celá řada právě z afrických i arabských zemí a zahraničním studentům se doc. Štembergová věnovala s láskou i v rámci mimoškolní činnosti, ve svém volném čase.

Paní Dana Štembergová je dlouholetou členkou Společnosti česko-arabské a působí také v redakční radě našeho Bulletinu.

Kdybych ji měla charakterizovat jediným slovem – bude to skromnost. V jednom přátelském rozhovoru, který jsme spolu vedly, řekla: „... ale vždyť jsem nikdy neudělala nic významného, to byly jen drobnosti...“ Je fakt, že ty „drobnosti“ přispěly zcela jistě ke vzájemnému poznání a porozumění mezi obyvateli naší země a obyvateli zemí rozvojových, ke vzájemnému pochopení tolik rozdílných kultur, sociálních a v neposlední řadě ekonomických podmínek.

Přeji paní docence Štembergové vše nejlepší k jejímu životnímu jubileu. Do dalších let pak hodně zdraví, životní pohody a alespoň kapku tolik potřebného štěstí.

**Za Společnost česko-arabskou
Marcela Palíšková**

STUDIE A DOKUMENTY

Barcelonský euro-středomořský summit a jeho význam

Euro-středomořské partnerství slavilo v listopadu desáté jubileum a přípravy výročního summitu začaly již v roce 2004. Rok 2005 se stal „rokem euro-středomořského partnerství“. Očekávalo se, že summit nebude jenom bilancovat, ale přinese novou vizi rozvoje spolupráce a stane se novou etapou. Průběh i závěry přinesly částečné rozčarování. Barcelonský summit (listopad 2005) totiž skončil bez závěrečného prohlášení, od něhož se očekávalo, že se stane mezníkem. Barcelona byla zakončena projevem předsednické země, který přednesl britský ministerský předseda T. Blair. Tato varianta řešení zachránila historický summit a dodala mu důstojný rámec, jenž si zasluhoval. Průběh byl narušen rozpory účastníků, kteří trvali na své názorové verzi a nemínili ustupovat. Přesto se podařilo přijat dva klíčové dokumenty, z nichž jeden byl věnován společnému boji euro-středomořských zemí proti terorismu a druhý obsahoval pětiletý plán spolupráce. Dokumenty byly prezentovány během závěrečné konference, na které nebyli přítomni vrcholní představitelé arabských zemí. Stejně tomu bylo i v případě hlavního zasedání summitu, kterého se rovněž nezúčastnili hlavní lídři, s výjimkou palestinského prezidenta Mahmúda Abbáse a ministerského předsedy Turecka Erdogana. Ti také omlouvali neúčast dalších zemí jižního Středomoří jejich vnitřní situací. Objevilo se mnoho dalších verzí a hypotéz, proč tato významná událost neskončila podle očekávání. Jedna z nich zmiňovala obsahový nesoulad závěrečného usnesení. Arabům prý nevyhovovala navrhovaná témata, která jim předložili představitelé EU.

Hlavní rozpor mezi arabskými zeměmi na jedné straně a představiteli EU a Izraele se

týkal formulace deklarace o terorismu. Arabové dali jasně najevo, že sice souhlasí se spoluprací při potírání terorismu, ale vyjádřili rozhodný odpor ke spojování boje proti cizí okupaci s terorismem v původním návrhu. V závěrečném dokumentu se nakonec objevil kompromisní výraz, podle něhož euro-středomořské země budou nadále spolupracovat, aby zabránily dodávkám zbraní a peněz teroristům; při rozbíjení teroristických sítí a vydávání teroristů do třetích zemí. Byl vyjádřen souhlas s výměnou informací týkajících se teroristických aktivit. V dalším odstavci stálo, že žádný důvod nemůže ospravedlnit teroristický čin.

Dokument dále potvrdil nezbytnost ukončení konfliktu, okupace a snížení chudoby. Podpořil princip dobrého vládnutí a dodržování lidských práv, kulturní výměnu se zachováváním úcty k náboženstvím. Během tiskové konference byl Blair dotázán, zdali dokument o terorismu napomůže přijetí mezinárodní iniciativy jednotně definující terorismus. Odpověděl: „Budeme usilovat společně s OSN, aby takový dokument byl vypracován.“ Text rovněž zmiňoval iniciativu na svolání mezinárodní konference o terorismu, jež by měla být připravována v následujícím období, sahajícím do konce 60. řádného zasedání VS OSN.

Egypt se zhostil role hlavního koordinátora arabských postojů k euro-středomořskému partnerství ještě před zahájením barcelonského summitu. Proběhlo mnoho schůzek arabských zemí i smíšených euro-arabských setkání, na nichž byl projednán návrh závěrečného, oficiálního dokumentu barcelonské konference. Obě strany horečně pracovaly na různých doplňcích a vyměňovaly si názory na různých oblastech vztahů a činnosti. Evropa prosadila do

závěrečného dokumentu tezi o společném boji proti ilegální migraci, ale s arabským dovětkem vyzývajícím k usnadnění procedur nutných pro vycestování do zemí EU. Arabské země souhlasily s potřebou politických reforem pod podmínkou, že budou prováděny zevnitř a bez cizího zasahování. Neexistuje podle jejich mínění jednotný demokratický model, který by se dal aplikovat v arabské oblasti, i když je žádoucí využívat zkušenosti ostatních zemí. V tomto kontextu uvítaly i pomoc zemí EU.

Byl vyjádřen souhlas se společným bojem proti terorismu, ale arabské politiky prosadili, aby byla náležitá pozornost věnována jeho kořenům, mezi něž byla řazena chudoba, útlak a cizí okupace. Arabské země trvaly na tom, aby v závěrečném dokumentu byla začleněna věta o mírovém procesu na Blízkém východě, jež by se odvolávala na všechny příslušné rezoluce OSN a jiných organizací a institucí.

Na jedné z přípravných euro-středomořských schůzek v Bruselu, jež se uskutečnila dva týdny před svoláním summitu, dal Izrael najevo, že si nepřeje zmínku o blízkovýchodním konfliktu v závěrečném dokumentu.

Arabové od Evropy jednoznačně očekávali, že jako člen kvarteta a garant mírového plánu Cestovní mapy přijme zodpovědnost za osud mírového procesu. EU se však přiklonila spíše k izraelskému stanovisku, což zdůvodnila, že fórum, jakým je výroční barcelonský summit, by se nemělo zabývat blízkovýchodním konfliktem, což se setkal se zásadním nesouhlasem arabské strany. Podle arabského stanoviska by naopak vrcholná schůzka neměla opominout klíčový problém Blízkého východu už jenom proto, že jedné zemi se takový přístup nelíbí. Arabská diplomacie vynaložila před a během summitu velké úsilí, aby o svých názorech přesvědčila četné politiky. Proběhla setkání arabské skupiny s ministrem zahraničí Španělska a Spojeného království. Absolutní nesouhlas Arabů a Izraelců s formulací usnesení podstatně zkomplikoval činnost summitu, protože závěrečné shromáždění se zpozdilo o půl hodiny. Blair nakonec našel kompromis a zařadil arabskou tezi do závěrečného usnesení předsednictví, ale nebyla hodnocena jako společná závěrečná iniciativa účastníků sum-

mitu ve formě deklarace, memoranda či usnesení. V tomto ohledu bylo barcelonské jubilejní zasedání bezprecedentní.

Závěrečné prohlášení předsednictví obsahovalo slib plnění cílů Barcelonské deklarace z roku 1995. Jedenáct bodů zavazovalo partnery usilovat o: dosažení míru, podporu demokracie, rozšíření politické participace, rovnost pohlaví, základní svobody člověka, svobodu slova, boj proti všem formám terorismu, spolupráci při potírání nelegální migrace, boj proti extremismu a rasismu, prohloubení spolupráce občanských společností. Prohlášení obsahuje konkrétní termíny pro plnění některých klíčových úkolů, např. snížit o polovinu počet negramotných do roku 2010 či zajistit stejné možnosti žen i mužů v oblasti vzdělávání do roku 2015.

Pětiletý program činnosti zahrnoval několik tematických bloků. První z nich se týkal potřeby spravedlivého a komplexního řešení blízkovýchodního konfliktu. Byla v něm zmíněna potřeba stabilizovat situaci v regionu cestou společných regionálních projektů, posílení práva, demokracie a dodržování lidských práv. Připomenuta byla nezbytnost politického pluralismu a zajištění maximální politické participace dvou cílových skupin – žen a mládeže. Velký důraz byl kladen na svobodné volby, zvýšení podílu občanů na procesu rozhodování a právo na informace pro každého občana. Politické reformy by měly být realizovány s využitím mezinárodních společných norem i těch, jež jsou obsaženy v programu nové sousedské politiky EU.

Druhý blok se týkal ekonomických reforem zaměřených na strategický cíl – vytvoření euro-středomořské zóny volného obchodu do roku 2010, podporu malých projektů a větší zaměstnanost v soukromém sektoru. Porovnáme-li dokumenty „Prohlášení předsednictví“ s „Pětiletým plánem“, najdeme rozdíly v přístupech k liberalizaci služeb a zemědělských produktů. Zatímco v prvním dokumentu se hovoří poněkud nekonkrétně o potřebě progresivní liberalizace v zemědělství, rybolovu a ve službách, v Pětiletém plánu chybí jakákoli zmínka, ačkoli se jedná o prioritní témata, jež zajímají jihostředomořské země.

Třetí blok byl věnován kulturní a školské výměně. Zmínil vliv vzdělávání na politickou,

ekonomickou i sociální sféru. Účastníci se přihlásili k rozvojovým cílům milénia, tak, jak je formuloval dokument OSN, především pro oblast vzdělávání, rovnosti pohlaví, zvyšování kvalifikace a pro vytvoření společnosti vzdělání. Nechyběla ani ekologická dimenze. Obsahoval závazek zbavit Středozemní moře znečištění do roku 2020. V souvislosti s aférou kolem urážlivých karikatur dánských malířů stojí za zmínku, že členské země se zavázaly vystupovat společně proti rasismu, xenofobii, netoleranci a zdůraznily respekt vůči všem náboženstvím. Odmítly extremistické názory, jež přispívají k rozdělení euro-středomořského společenství a vyvolávají násilí, nenávisť.

Na závěr byla zmíněna problematika migrace a sociální integrace v cílových zemích. Podporována a usnadňována by měla být legální migrace, ale státy slíbily vystupovat razantně proti ilegální migraci. Ke splnění úkolu bude důležitá průběžná spolupráce zdrojová-cílová zem a za tímto účelem provedená institucionalizace. Zdrojovým migračním zemím bude poskytnuta náležitá pomoc. V posledních letech vzrostla i migrace ze subsaharské Afriky do zemí EU a arabské maghribské země se staly tranzitními zeměmi a mnohdy i cílovými zeměmi. Závěrečný dokument zmiňoval svolání afro-arabské konference o migraci, kde by se měla projednávat problematika migrace již v africkém kontextu.

Celkově je možno říci, že mnoho úkolů se podařilo splnit od roku 1995, ale v důsledku zhoršené politická situace v regionu, ať již jde o Palestinu či Irák, nedošlo k výraznějšímu pokroku. V poslední době jsou arabské režimy i značná část veřejnosti zklamány mezinárodními přístupy k situaci v Libanonu a Sýrii. Arabům se v současnosti zdá, že víze přeměny Středomoří v region míru a stability se mění v neuskutečnitelnou chiméru. Mnoho expertů pochybuje o reálnosti vytvoření euro-středomořské zóny volného obchodu do roku 2010. Propast v ekonomické a sociální úrovni mezi EU a zeměmi jižního Středomoří se za posledních deset let zvětšila, i když došlo k některým dílčím úspěchům.

Osobně mně vadí malá znalost novinářů, publicistů o barcelonském procesu, protože v mnoha člancích a komentářích ze zahraničí

se objevoval termín islámsko-evropská konference a nikoli euro-středomořský summit. Rovněž stále zřejmější je fakt, že EU bude v budoucnosti omezovat pomoc těm zemím, jež budou nedostatečně zavádět politické reformy. V projevu Blaira bylo připomenuto, že úspěšné reformy musí být rozvíjeny z vlastní iniciativy středomořských společností.

V arabských zemích, především mezi vládnoucími elitami, se objevila zřejmá rozmrzelost nad tím, že EU absolutně preferuje dvě témata: terorismus a zásadní, politicko-sociální reformy v arabském světě, ale méně se angažuje v blízkovýchodním konfliktu a palestinské otázce. Svou váhu měla i otázka omezování ilegální migrace a terorismus. Je patrné, že arabský Maghrib bude mít přednost před komplikovaným Mašrikem, což bude mít vliv na přerozdělování pomoci EU. Velkým zklamáním je nízká úroveň arabské, regionální integrace. Paradoxně nejvíce poklesly celní tarify na zboží s USA a nejméně mezi středomořskými zeměmi. Objevily se nové formy celního zatížení a rafinované formy netarifních překážek, jež brzdily vzájemný obchod. V důsledku pomalých reforem se přímí zahraniční investoři vyhýbají regionu v porovnání například se střední Evropou, kam směřovalo v posledních letech zhruba šestkrát více investic než do jižního Středomoří.

Nadace Anny Lindhové pro dialog kultur

V pětiletém plánu byla zmíněna významná role, kterou by měla hrát Nadace Anny Lindhové pro dialog kultur (ALF), jejímiž členy je i Společnost česko-arabská, při překonávání stereotypů a netolerance. Poslední zasedání koordinátorů národních sítí ALF se uskutečnilo v Barceloně těsně před listopadovým summitem a hledalo cesty, jak aktivizovat a zjednotit činnost nadace a sítí.

Byla vytvořena zvláštní studijní skupina na úrovni Sboru guvernérů (Board of Governors) ALF, která by se měla zabývat specifickými otázkami, zvláště ve vztahu k financování sítí ALF a definování jejich statutu. Měla by se zaměřit na zkoumání možného financování jednotlivých sítí podle specifických podmínek

jednotlivých zemí. Například Evropská komise by mohla finančně pomáhat při vytváření národních sítí, přípravě projektů a podpoře managementu. Zvažovat se bude i možnost přímého financování ze strany ALF. Skupina se zabývala i otázkou sdružování prostředků Evropské komise a ALF pro jednotlivé projekty, což nebylo v minulosti umožněno. Rovněž podmínka financování projektu do 50 % jeho ceny se jeví jako málo udržitelná a brzdí aktivitu členů sítí, protože některé sítě nejsou schopny nalézt dalšího sponzora. Pokud se podaří cíle skupiny ALF naplnit, bude to znamenat další posílení možností spolupráce.

Více než deset zemí již předložilo návrhy svých projektů na tento rok a existuje dost velká šance, že budou schváleny, protože první tři roky bude možnost podávat grantové žádosti omezena pouze na členy ALF. Poté budou tendry otevřeny všem a konkurence se výrazně zvýší. Bohužel nikdo z členů české sítě ještě nic nevymyslel, což je škoda. Znovu připomínám, že bude naléhavé vytvořit v rámci SČA tým několika lidí, jež budou schopni takový návrh v angličtině vypracovat. Návrh

musí zahrnovat participaci nejméně tří partnerských zemí (dvou z jižního Středomoří a jednoho partnera z EU). Dokonce existuje i možnost, že ústředí ALF v Alexandrii nám pomůže najít partnery. Já, coby koordinátor české sítě ALF, bych v tomto ohledu pomáhal, ale návrh musí vypracovat členská základna. Prosím, pokud bude mít někdo nějakou zajímavou ideu či zájem pracovat na přípravě grantové žádosti, zašlete ji na adresu *buress@iir.cz* či Ústav mezinárodních vztahů, Nerudova 3, Praha 1 a e-mailové adresy *Michalstein@seznam.cz* či *info@czech-arab.org*. Mám některé rámcové návrhy projektů cizích sítí a mohu je dodatečně zaslat jako vzor těm, kteří budou projekt připravovat. Podrobnosti o fungování Nadace Anny Lindhové najdete na webových stránkách www.euromedalex.org. Myslím, že je v zájmu SČA, aby si zajistila více zdrojů financování své nanejvýš záslužné, dlouholeté činnosti.

Jaroslav Bureš
Společnost česko-arabská

Bedžové na přelomu tisíciletí

Bedžové jsou kúšitským národem žijícím zejména v Súdánu, ale také Eritreji, Egyptě a malé enklávě lze nalézt také v Etiopii. Vyhrčená politická situace v Súdánu zavlékla tento starobylý národ do války a v současnosti patří k významným subjektům v rámci regionálních nepokojů v této největší africké zemi. V 60. letech byla vytvořena politická strana Beja Congress (BC), která měla hájit regionální zájmy Bedžů a jako hlavní cíle si vytkla regionalismus, decentralizaci a rovnoprávnost pro všechny etnické skupiny v zemi. Súdánští Bedžové neusilují o samostatnost, snaží se pouze získat větší míru autonomie. Odlišná je situace v Eritreji, kde byli příslušníci kmene Beni Amer (jedna z pěti nejvýznamnějších socio-politických jednotek Bedžů) seskupeni pod převážně muslimskou Frontou za osvobození Eritreje (ELF), mající

kořeny v Súdánu, ta se ovšem rozpadla. Po vítězství Lidové fronty za osvobození Eritreje (EPLF), organizace, která usilovala o konec etiopské dominance, zůstaly početné skupiny Beni Amerů v Súdánu. Těsně po skončení eritrejsko-etioopského konfliktu v roce 1991 vznikla bojovná skupina Eritrejský islámský džihád (EIJ), která ihned začala podnikat útoky na eritrejské území. Eritrejské úřady tomuto dění nevěnovaly přílišnou pozornost, situace se změnila až roku 1994, když bylo několik súdánských ozbrojenců zadrženo eritrejskou armádou. EPLF (která za války našla útočiště v severovýchodním Súdánu) znamenala během eritrejsko-etioopského konfliktu přínos pro Bedži, neboť jim za jejich podporu poskytovala služby, které súdánská vláda zanedbávala. Snaha súdánské politiky podporovat islámskou obrodu v nezávislé Eritreji po pádu

Mengistova režimu tak ve svém důsledku znamenala poskytnutí eritrejské vojenské schopnosti soudánským opozičním Bedžům, což zcela změnilo jejich angažovanost v rámci celkového odporu proti vládě v Chartúmu. Zároveň to usnadnilo pozdější sblížení BC s SPLA (Súdánská lidová osvobozenecská armáda), což bylo dříve těžko představitelné, uvědomíme-li si, že separatistické jižanské hnutí Anyanya (v 60. letech) bylo mj. založené na rasové politice.

Roku 1993 se obyvatelé Eritreje vyslovili pro nezávislost své země na Etiopii. Poklidné rozdělení nemělo ale dlouhého trvání. V roce 1998 se rozhořel konflikt o nehostinnou hornatou oblast na vzájemných hranicích. Od vyhlášení nezávislosti nebyla na několika místech vůbec vytyčena hranice. Navíc došlo mezi oběma zeměmi i k ekonomickým sporům poté, co Eritrea zavedla novou měnu – nakfa. V prosinci 1994 eritrejský prezident Afeworki přerušil diplomatické styky se Súdánem pro podezření z výcviku několika set „teroristů“ soudánskou vládou. Znepokojení přednesl na půdě OSN. Podobná událost se téhož roku odehrála v opačném pořadí, když Súdán obvinil Eritreu z výcviku „rebelů“ ve výcvikových táborech v Eritreji. V obou případech měli být těmi „rebely“ Bedžové. Islámské bojovné skupiny pronikaly do Eritreje ze Súdánu a některá území Bedžů byla poskytována pro výcvik teroristů. Některé farmy a plantáže tak mohly být využívány pro financování podobných projektů. Nejaktivnějším byl v tomto ohledu v současnosti nejhledanější terorista světa Usáma bin Ládín, jemuž Súdán poskytl v letech 1991–1996 útočiště. Usáma bin Ládín zřídil v Súdánu několik stavebních firem a dalších projektů, pomohl také Súdánu vyřešit jeho dluh s Ruskem a za odměnu mu byla poskytnuta půda okolo Port Sudanu. Tam poskytoval výcvik hnutím jako Hizballáh, Hamás, EIJ, nebo Oromskému islámskému džihádu (OIJ). Zájmy místního obyvatelstva byly naprosto zanedbávány a vláda jakékoliv námitky ze strany Bedžů ignorovala. Výcvikové tábory pomáhaly vybudovat i finance z Íránu; organizace Human Rights Watch ve svých zprávách uvádí přítomnost íránských „školitelů“ v těchto

zařízeních. V roce 1995 a 1996 hostil prezident Afeworki sérii konferencí, kterých se účastnili zástupci soudánské opozice (níže zmíněná asmarská deklarace). Výsledkem byl vznik Národní demokratické aliance (NDA), která se vyslovila pro společný program na obnovu Súdánu, což mj. zahrnovalo vytvoření sekulárního státu. Kromě Umma Party (UP), Demokratické sjednocené strany (DUP) a SPLA se do NDA zapojily i menší politické opoziční subjekty včetně BC. V polovině 90. let zahájila rozsáhlé operace Súdánská spojenecká fronta (SAF), multi-etnické vojenské sdružení mající za cíl svržení islámského režimu v Chartúmu. Své vojenské kroky tak koordinovaly vojenské oddíly SPLA, SAF i BC.

V současné době existuje rozsáhlá soudánská exilová opozice, která ale nemá jednotný postoj v otázce budoucnosti Súdánu. Opozici, sdruženou do Národní demokratické aliance (NDA), založené roku 1995 na asmarské deklaraci, zastupují představitelé všech pod ní spojených bloků. Za BC to byl Amin Šingrai, za UP Sádiq al-Mahdí, DUP představuje M. O. al-Mirghání, „jižanskou“ SPLA (Súdánská lidová osvobozenecská armáda) zastupoval John Garang. Dalšími představiteli jsou bývalý ministr zahraničí Mansúr Chálid a vůdce Súdánských spojeneckých sil (SAF) Abdal Azíz Chálid. Vojenské aktivity ve východním Súdánu začaly být více koordinované, ale UP a DUP se jich účastnily jen malou měrou, nejvíce činné byly strany BC a SPLA, nově pak také Nová soudánská brigáda (NSB), zřízená SPLA. Vojenské operace se omezovaly na guerillové úderů proti vojenským cílům okolo Qallabatu, Kassaly a okolo silnic mezi Port Sudanem a Kassalou a Chartúmem a Port Sudanem. Zde byly vděčným terčem ropovody. Podporu NDA systematicky poskytovaly Etiopie, Eritrea i Uganda, mající zájem na svržení stávajícího soudánského režimu.

V roce 1996 se soudánský režim snažil legitimizovat svoji existenci uspořádáním voleb, těch se ale odmítla zúčastnit opozice. Hospodářská a bezpečnostní situace v zemi dosáhla nejkritičtějšího stupně v letech 1997 a 1998. I přes mezinárodní pomoc zůstává tento region nebezpečnou rozbíškou. V roce 1996 přiznal vůdce BC pro deník al-Chalej ze Spoje-

ných arabských emirátů, že jeho organizace se účastní bojů na východní hranici od roku 1993 a že jejím hlavním cílem je odstranění vládnoucího režimu. Odmítl také jakékoli vyjednávání se zástupci NIF (vládnoucí Národní islámská fronta). V 90. letech utrpěla jednota BC vnitřním konfliktem mezi radikálnějším šejchem Omarem a umírněnějším šejchem Sulimánem Betajem.

Poslední vývoj ve zmiňovaných zemích nedává žádné optimistické naděje na pronikavé změny pro národ Bedža. Súdán i nadále zůstává v rukou islamistů a Eritrea po válce s Etiopií teprve hledá vlastní identitu, přičemž vojenská vláda Isaiase Afeworkiho neskýtá příliš nadějných vyhlídek na demokratizaci a progresivní politiku vůči etnickým menšinám. Problematickým tématem, které vnímají političtí představitelé Bedžů, je mediální pozornost, které se Bedžům v zásadě nedostává. Světová média informují v případě Súdánu pouze o kritických situacích v Dár Fúru a v jižních provinciích, ale muslimské oblasti na severu země zůstávají stranou pozornosti, byť zde dochází mnohdy k obdobným nespravedlnostem jako v již zmíněných oblastech. OSN a další světové organizace věnují značnou pozornost Jihu a Dár Fúru, ale území Bedžů zůstává poněkud stranou zájmu. Zástupci BC se již mnohokrát snažili upozornit světovou veřejnost na utrpení tamních obyvatel, které existuje již desítky let. Propuknutí etiopsko-eritrejské války v letech 1998–2000 znamenalo, že se súdánská opozice již nadále nemohla spoléhat na eritrejskou podporu. Na druhé straně to v žádném případě neznamenal nějaké posílení pozic súdánské vlády v rámci ozbrojeného boje ve východním Súdánu.

Region obývaný Bedži je navíc bohatý na nerostné suroviny, z kterých ale sami Bedžové nemají výrazný zisk. Stížnosti BC se týkají především národních plánů a projektů, které ničí životní prostředí, přinášejí nemoci a chudobu. Kritizován je zejména nepotismus, který se rozmohl po získání nezávislosti a na jehož základě jsou upřednostňováni arabští obchodníci a zaměstnavatelé z Chartúmu na úkor Bedžů, kterým se tak nedostává možností kontroly řady zdrojů. Nedostatek nemocnic a kvalitních škol spolu s přílivem uprchlíků

z jiných oblastí regionu znamená nedostatek kapacit v těchto institucích. V neposlední řadě nepřispívá k rozvoji Bedžů i určité rozštěpení názorů uvnitř BC, kde existují postoje prosazující úplnou samostatnost a na druhé straně pouze autonomii s podílem na moci v rámci celého Súdánu. Vzhledem k centrální vládě v Chartúmu je na druhé straně složité prosazovat svá práva, když prezident Súdánu na počátku 90. let sám vyzval BC, že pokud chce získat podíl na moci a bohatství, tak jen cestou války. To samozřejmě posílilo bojovné nálady některých radikálních křídel uvnitř BC. V květnu roku 2000 Beja Congress poničil ropovod do přístavu Bašír, súdánská státní média ale tento akt marginalizovala a informovala, že byl ihned opraven. V roce 1998 začala ve východním Súdánu podnikat kanadská ropná společnost Talisman Energy Incorporated; právě její ropovod byl několikrát během roku 2000 terčem útoků. Vládní úřady vypověděly, že za útoky stála komanda Bedžů na velbloudech a údajně měli být všichni podezřelí zatčeni. BC odmítl tuto tezi a naopak oznámil zabití jedenácti súdánských vojáků. Frustrace Bedžů v 90. letech dosáhla svého vrcholu a v rámci bojů s vládními jednotkami byly dokonce ničeny i mešity a školy Bedžů. V roce 2004 BC podepsal smlouvu s dárfúrskými „rebely,“ v níž se obě strany zavázaly k pokračování bojů do té doby, než se vymaní z marginalizace, chudoby, ignorance a zpátečnictví.

Potlačování lidských práv se neděje v Súdánu pouze v souvislosti s nemuslimskými populacemi na Jihu, ale právě i v muslimských regionech na Severu, které zůstávají stranou pozornosti. Zatímco arabští obchodníci a politici obsadili klíčové funkce v rámci armády, státní správy a dalších institucí a rozdělují pozice na základě kmenového klíče, Bedžové a další etnické skupiny jsou mnohdy diskriminovány, když jim je odepřen přístup do podobných aktivit. Studenti, kteří jsou etnickými Bedži, nemají, dle vyjádření představitelů BC, právo zakládat studentské svazy, stejně tak v posledních letech pouze jeden diplomat pocházel z řad národa Bedža. Požadavky BC jsou tak směřovány především k participaci všech etnických skupin na poli-

tickém a ekonomickém dění v Súdánu. K poslednímu vážnému incidentu došlo na konci ledna 2005 v Port Sudanu, když vládní jednotky rozehnaly střelbou pokojnou demonstraci požadující rovná práva pro Bedži a přístup ke zdrojům. Dle údajů BC bylo 29 lidí zabito, desítky zraněno a asi 169 zatčeno. Jedním ze stěžejních požadavků bylo zastavení exportu ropy z území Bedžů. Jejich političtí zástupci dlouhodobě poukazují na zhoršování životních podmínek svých obyvatel, vysídlování, masové vraždy a znečišťování prostředí. Zároveň byla během vlády NIF prodána úrodná půda v oblastech Algaš a Butana zahraničním investorům, aniž by z toho Bedžové měli jakýkoliv užitek. Bedžové z těchto oblastí byli násilně vystěhováni a přesídleni do aridních oblastí. Vysídlování provázelo Bedži již od

poloviny 80. let v souvislosti s hladomorem a suchem. Rozsáhlé plochy na jejich území byly zabírány novými přistěhovalci ze západní Afriky, núbijskými přesídlenci a již zmiňovanými uprchlíky z Eritreji. V pozadí byly především politické faktory. Arabský kmen Rašaida, kterému se vedlo v přeshraničním pašování dobytka během války proti Mengistovu režimu v Etiopii, expandoval na území Bedžů. Další bývalé pastviny byly předány ve prospěch bavlněných plantáží a farem v jižní části regionu. Tyto jevy byly typické i pro další části Súdánu, kde se nacházela nearabská populace, v oblasti Modrého Nilu a jižním Kordofánu.

Jan Záhořík
Společnost přátel Afriky

NÁPRSTKOVÉ MUZEUM

ASIJSKÝCH, AFRICKÝCH A AMERICKÝCH KULTUR

Betlémské náměstí 1, 110 00 Praha 1

Vás zve na výstavu

Současná Angola

fotografie Jany Jirouškové a Josefa Kanderta

2. 3.–1. 5. 2006

Doprovodný program výstavy Současná Angola

Výtvarná díla „Šarm afrických žen“ – nejen pro ženy

8. 4. 2006 od 10.00–11.30 a 13.00–15.00 hodin

Výtvarná dílna „Znaky v písku“

24. 4. 2006 ve 14.00 hodin

Přednáška „Současná Angola“

26. 4. 2006 od 17.00 hodin

prof. Josef Kandert a Mgr. Jana Jiroušková

Přednáška je spojena s promítáním krátkého filmu, natočeného během pobytu v Angole.

Výstava je otevřena denně mimo pondělí od 10.00 do 18.00 hodin v přednáškovém sále.

45. výročí smrti Patrice Lumumby

Hrdina konžského protikoloniálního hnutí a symbol afrického hnutí za nezávislost Patrice Hemery Lumumba se narodil 2. července 1925 v římskokatolické rolnické rodině ve vesnici Onalua v tehdejší okrese Katoko-Kombe, v provincii Kasai v tehdejší kolonii Belgické Kongo. Pocházel z malého kmene Tetela, proto v budoucnu nebyl spjat se snahami o separatismus, představovaný velkými kmeny. Absolvoval však protestantskou misionářskou školu v Léopoldvillu, kde měl získat kvalifikaci ošetřovatele (1938–1940). Školu však nezakončil. Pak pracoval jako poštovní zaměstnanec, později jako správní úředník a vedoucí provozu v pivovaru, odkud musel odejít, když začal politicky pracovat.

Inspirován návštěvou tehdejšího francouzského předsedy vlády de Gaulla v sousedním Kongu – Brazzaville v srpnu 1958, kde de Gaulle nastínil možnost poskytnutí nezávislosti této francouzské kolonii, se Lumumba obrátil na belgického generálního guvernéra Konga – Léopoldville s memorandem, požadujícím zahájení jednání o poskytnutí úplné nezávislosti jeho zemi... V říjnu 1958 Lumumba založil stranu Konžské národní hnutí (MNC), reprezentující všechny etnické skupiny, a stal se jeho předsedou. Cílem MNC bylo připravit obyvatelstvo k účasti nad řízením veřejných záležitostí, demokratizace země a pokojnou cestou osvobodit Kongo od kolonialismu. V té době existovala pouze jedna politická strana ABAKO (Spolek Bakongů) v čele Josephem Kasavubuem (1913–1969), sdružující hlavní konžskou etnickou skupinu v hlavním městě a jeho okolní provincii.

V prosinci 1958 zastupoval Lumumba belgické Kongo na konferenci afrického lidu v Akkře a stal se členem řídicího výboru konference. Po návratu uspořádal v Léopoldvillu masové shromáždění, na kterém jako přesvědčený panafricanista a odpůrce kolonialismu požadoval poskytnutí nezávislosti. Následovaly nepokoje místního obyvatelstva. To urychlilo rozhodnutí Belgie připravit se na jednání

s konžskou domorodou reprezentací o poskytnutí nezávislosti s tím, že lepší bude jednat s rozštěpenou reprezentací než sjednocenou pod Lumumbovým vedením.

V MNC došlo v létě 1959 k rozkolu na základě separatistických tendencí a osobních ambicí politiků z provincií Dolní Kongo a Katanga. V červenci Joseph Ileo vystoupil z MNC a založil novou stranu. Později i vůdce MNC v provincii Kasai Albert Kalonji opustil Lumumbu a spojil se s J. Ileoem v tzv. křídlo MNC-Kalonji. Tyto kroky oslabilo MNC.

V říjnu 1959 Lumumba uspořádal II. sjezd MNC, na který pozval představitele ostatních konžských politických stran a vyzval je k jednotě při jednání s Belgií o nezávislosti. Belgická koloniální správa zahájila represe proti konžským nacionalistům, které si vyžádaly řadu obětí a zatčených. Sám Lumumba byl 1. listopadu 1959 belgickými úřady zatčen a odsouzen k šesti měsícům pro podněcování ke vzpouře. Když konžští delegáti odmítli bez jeho účasti zasednout k jednání u kulatého stolu s belgickou vládou v Bruselu, byl Lumumba v lednu 1960 propuštěn a vzápětí odjel do Bruselu. Na této konferenci Belgie přistoupila na vyhlášení samostatnosti Konga, které se mělo uskutečnit 30. června 1960.

V květnových volbách 1960 zvítězila v Kongu Lumumbova strana MNC. Ta propagovala silný unitární stát na rozdíl od svých rivalů – ABAKO v čele s J. Kasavubuem a Konfederace katanžských asociací (CONAKAT) v čele s Moisesem Kapendou Tshombem (1919–1969), které usilovaly o federativní uspořádání budoucího nezávislého konžského státu. MNC jako nejsilnější politická strana však získala pouze necelou třetinu mandátů v nově zvoleném parlamentu, nejvíc mandátů získala ve Východní provincii.

Díky podpoře menších spojenců a vyjednávacím taktikám byl Lumumba v červnu 1960 zvolen prvním ministerským předsedou a Kasavubu prvním prezidentem Republiky

Kongo, jejíž nezávislost byla vyhlášena 30. června 1960.

Lumumbova radikální protikolonialistická politika bezprostředně po vyhlášení nezávislosti, hraničící i s revolučním naivismem a voluntarismem, a ostrá kritika belgického koloniálního dědictví, zapříčinila již v červenci vzpuru v konžské armádě proti belgickým důstojníkům a ostrou reakci ze strany Belgie. Ta vyslala do Konga svá vojska na „ochranu belgických občanů“. Podstatná část konžské veřejnosti a mezinárodního společenství však chápala krok Belgie především jako ochranu svých ekonomických zájmů v Kongu, bohatém na nesmírné přírodní a nerostné zdroje.

Dne 11. července 1960 vyhlásil Tshombe, vůdce CONAKAT, za podpory největších důlních společností (zvláště Union Minière) a vojenské pomoci Belgie nezávislost provincie Katangy. Lumumba, který už pomalu ztrácel kontrolu nad státem, se obrátil se žádostí o pomoc na OSN a přerušil diplomatické styky s Belgií. Jednotkám OSN se podařilo dosáhnout stažení belgických jednotek i za příspěvní tlaku USA, které na konci července Lumumba navštívil. Lumumba však požadoval zásah OSN i proti katanžským separatistům, což však bylo v rozporu s tehdejšími mandáty mise OSN. Pod hrozbou odtržení další provincie bohaté na diamanty (jižní Kasai) v polovině srpna 1960, pod tlakem neúspěchů v boji proti katanžským separatistům a po roztržce s vedením mise OSN se 15. srpna 1960 Lumumba rozhodl požádat o vojenskou pomoc SSSR. To vyvolalo nejen mezinárodní kritiku jeho vlády, obviňování z příklonu ke komunismu a ke snahám udělat z Konga „druhou Kubu“, ale i k vyprovokování domácí opozice.

Dne 5. září 1960 proto prezident Kasavubu odvolal Lumumbu z funkce a jmenoval no-

vým předsedou vlády J. Ileoa. Na oplátku Lumumba odvolal z funkce prezidenta. V zemi nastal totální ústavní chaos a země se stala neovladatelnou. Dne 14. září 1960 byli Kasavubu i Lumumba zbaveni funkcí náčelníkem generálního štábu Josephem Mobutuem (1930–1997) za souhlasu OSN i USA v zájmu neutralizace situace do konce roku. Mobutu zatím však opět vrátil Kasavubua do funkce prezidenta. Lumumba byl uvržen do domácího vězení v Léopoldvillu, z něhož se mu podařilo 27. listopadu uprchnout. Byl za několik dní opětovně zatčen v provincii Kasai Mobutuovými jednotkami a uvězněn v Thysville. Dne 17. ledna 1961 byl převezen do Elizabethville do Katangy, kde byl mučen a nakonec tentýž den v noci zavražděn katanžskými separatisty a belgickými důstojníky.

Nenávist jeho odpůrců učinila nechtěně z Lumumby mučedníka afrického kontinentu. Tělo Lumumby bylo převezeno do téměř 200 km vzdálené Kasengy, kde bylo rozsekáno na kusy a vhozeno do kyseliny sírové. Máloloterému politikovi ve 20. století nepřátelé připravili takovou smrt.

Ačkoliv se Lumumba během svého života snažil o vybudování silného a jednotného Konga, nakonec po něm zbyla země zmítaná občanskou válkou, kde přes původní odmítání muselo zasáhnout mezinárodní společenství v čele s OSN v r. 1961, aby nastolilo alespoň zdánlivý řád. Ten stejně v dlouhodobé perspektivě opět vyústil v občanskou válku na samém konci 20. století. Jméno Patrice Lumumby však zůstalo symbolem a inspirací boje afrických národů za svobodu a nezávislost.

Jiří Hlaváček
předseda Společnosti přátel Afriky

Francouzská revue Aujourd'hui l'Afrique

30 let bojů proti kolonialismu a imperialismu

1974

Někteří Francouzi, kteří se už dlouho angažovali po boku Afričanů proti kolonialismu, vytvářejí AFASPA (Francouzskou asociaci přátelství a solidarity s africkými národy). Aujourd'hui l'Afrique se stane jejich vyjadřovacím prostředkem.

Hned na začátku jsou tu podpisy věhlasných intelektuálů – geografů, historiků, ekonomů a dělnických funkcionářů, hlavně ze CGT. Ideologická rozmanitost je veliká, katolíci vedle komunistů; všichni chtějí být bojovníky za solidaritu mezi africkými národy a francouzským národem proti „nekolonialismu“.

Rok 1960 neznamenal konec cizí nadvlády v Africe. Na jihu kontinentu apartheid představuje krutý koloniální systém. Aujourd'hui l'Afrique organizuje solidaritu ve Francii s osvobozenými hnutími v Jižní Africe (ANC), v Namibii (SWAPO), v portugalských koloniích Angole a Mozambiku (MPLA, FRELIMO).

V afrických zemích, které získaly nezávislost, jsou vedoucí činitelé, kteří jsou nejneúplatnější, jako je Modibo Keita, ohrožování komploty financovanými velkými mocnostmi. V roce 1977 berou vojáci v Bamaku moc do svých rukou, přivádějí pokrokové činitele k bezmocnosti tím, že je popravují, vsazují do vězení, nebo je nutí k exilu. Aujourd'hui l'Afrique organizuje ve Francii solidaritu proti represí v Mali.

Jiní afričtí vedoucí činitelé, nacionalisté a konzervativci, odnímají svému lidu práva, kterých je předtím zbavili kolonizátoři, vládnou prostřednictvím věznic a nemají daleko k válkám, aby vydobyli území: tak je tomu s vládci Maroka, kteří odmítají lidu Západní Sahary právo na národní nezávislost.

Aujourd'hui l'Afrique utvrzuje svou podporu bojovníkům z POLISARIO, jakož i marockým demokratům.

V nezávislé Africe některé vlády, které se rodily z osvobozených bojů, proklamují svou vůli k revolučním transformacím, k politické a hospodářské nezávislosti, své přání budovat socialistickou společnost a někdy si říkají dokonce marxisticko-leninské. Aujourd'hui l'Afrique sleduje pozorně se sympatiemi tyto pokusy o rozchod se zaostalostí a vztahy nadvlády na Madagaskaru, v Beninu, v Guineji, v Kongu, v Alžírsku, v Burkině ...

Ústup umožňuje dospět k názoru, že to bylo s určitou naivitou ultrarevoluční tlachání, které někdy skrývalo nepřijatelné represe a sociální nehybnost. Tyto „pokrokové“ pokusy, poražené, pokud jde o ty poslední, spolu se Sovětským svazem, jsou už jen africkou minulostí. Aujourd'hui l'Afrique z toho musí vyvodit uvážené poučení: v rozporu s „liberalními“ projevy nešlo pouze o neúspěchy a zločiny: byl také velký kulturní a hospodářský pokrok, dnes zahlazovaný diktáty Světové banky.

Naděje roku 1981

Velká naděje s transformací ve Francii se zrodila se společným programem levice a jejím volebním pokrokem. Se zvolením Françoise Mitteranda bylo možné doufat v nová pouta rovnosti a solidarity, a ne už vykořisťování a nadvlády mezi Francouzi a Afričany. V tomto duchu AFASPA vypracovala „Chartu spolupráce“ v červenci 1981. Vztahy Francie – Afrika zůstaly „chráněnou doménou prezidenta“ v rovné hledání trhů pro podniky, jako jsou Bolloré či Bouygues, a diplomatického a vojenského zasahování atd. Projevy otvírání se světu nezabraňovaly

francouzskému státu, aby tajně poskytoval zbraně a technologie apartheidní Jižní Africe! Bylo třeba pokračovat v solidaritě s africkými bojovníky v Západní Sahare, v Jižní Africe, v Súdánu, ve stále zmatenějším a nejistém kontextu.

Redakční kolektiv o patnácti dobrovolných funkcionářích od roku 1991 zajišťuje výrobu, správu a rozšiřování revue. Někteří z jejích členů už zemřeli, někteří si zvolili jiné úkoly, bylo zajištěno vystřídání, Aujourd'hui l'Afrique stále žije. Jeho forma se za 20 let změnila: revue nabrala barvy, našla spolupráci umělců, malřů nebo fotografů, usilovala o provětrání textů někdy příliš hutných a málo čtivých. Hlavní je, že respektovala počáteční úmluvu, šířila ideál solidarity mezi francouzským a africkým lidem. Její orientace může být shrnuta do čtyř směrů:

1. Zhodnotit minulost Afriky.

Aujourd'hui l'Afrique obhazuje historii afrického lidu proti nostalgickým manipulacím koloniálního řádu. Aniž by si činila nároky na to být vědeckou revuí, musí neúnavně ukazovat, že Afrika má minulost mnoha komplexních kultur bohatých stejně tak, jako jsou kultury Evropy nebo Asie. Oproti koloniálnímu krédu nečekaly na bělošského dobyvatele, aby mohly existovat. Aujourd'hui l'Afrique musí připomínat zločiny, jako byl atlantický a saharský obchod, otroctví pro kolonie Karibiku, nucené práce, krvavé represe a vykořisťování Afriky ve francouzské říši. Povinnost paměti je o to naléhavější, že pokusy o rehabilitaci kolonizace jsou ve Francii 21. století početné. „Koloniální negacionismus“ se projevuje v médiích, na univerzitě, dokonce v Národním shromáždění, jehož většina právě sdělila učitelům příkaz naučit žáky „pozitivní bilanci francouzského zámořského díla!“ Musíme naopak bez oddechu vysvětlovat, že koloniální zločiny byly velice skutečné a že nebyly věci barvy pleti; někteří Francouzi, jejichž jsme dědici, se proti tomu postavili spolu s africkými bojovníky za osvobození, zatímco koloniální prospěcháři a katani využívali místních kompliků.

2. Pomoci Afričanům v boji.

Bojovníci, kteří se bijí, někdy za cenu svého života, za politickou a sociální demokracii,

národní nezávislost, hospodářský, sociální a kulturní rozvoj, rovnost mezi muži a ženami atd., v Africe nechybějí. Tito bojovníci za lepší Afriku jsou konec konců početnější než suroví žoldáci a zkorumpovaní politici, kteří jsou na titulních stránkách našich médií. Tito muži a tyto ženy africké naděje jsou často ohrožováni, rozrušováni, zbavováni prostředků, ale žádný skutečný pokrok se bez nich neuskuteční od severu až po jih kontinentu: jsou jediní, kteří tam mohou utlumit ohniska nenávisti a války, která ohrožují Afriku a zbytek světa. Pomáhat jejich bojům je rovněž v zájmu národů Evropy a Francie.

Vždycky jsme podporovali jihoafrické bojovníky proti apartheidu, obhajujeme stále právo lidu Západní Sahary na sebeurčení, budeme pomáhat ze všech sil různým africkým pokrokovým organizacím při vysvětlování smyslu jejich bojů francouzskému veřejnému mínění.

3. Vyjadřovat africké reality.

Obraz Afriky a Afričanů spoluvytváří francouzskou mentalitu čerpající stále z koloniálního arzenálu.

- Někteří zkorumpovaní a diktátorští afričtí vedoucí činitelé slouží tomu, aby ospravedlnili „právo vměšování“ velmocí v Africe ve jménu „lidských práv“; tak se dává zapomenout na to, že tyto lupiče často uvedl na jejich místo Západ.
- Války, miliony uprchlíků, jsou představovány jako oběti kmenových záští, které jsou vlastní Afričanům; tato rasistická vize dává zapomenout, že „etnické“ konflikty existují také v Evropě a že všude, od Jugoslávie po Rwandu, jsou často podněcovány zahraničními mocnostmi.
- Chudoba Afričanů je často vysvětlována podnebím nebo nevýhodnou půdou; to dává zapomenout na drancování levných nerostů, zemědělských produktů a lesů světadílu, který nemá nezbytný průmysl k využití vlastního bohatství.
- Žalostný obraz o Africe vyvolává soucit a ušlechtilost na Západě; to dává zapomenout, že charita, i když ulehčuje některé bezprostřední problémy, neléčí příčiny nerovnosti mezi lidmi a národy.

Aujourd'hui l'Afrique musí naopak ukazovat Afričany skutečně, neuvěřitelně rozdílné z hlediska jejich aspektu fyzického, jejich jazyků, jejich kultur, jejich náboženství, jejich životních podmínek: africké národy jsou ještě rozmanitější než národy Evropy nebo Asie a jsou rozdělené jako všude na vykořisťovatele a vykořisťované, na reakcionáře a pokrokáře.

4. Vysvětlovat, pranýřovat imperialismus v Africe.

Nemůžeme ponechat k věření, že africké státy jsou dnes skutečně nezávislé a že samy jsou odpovědné za utrapy (strasti, potíže, bolesti), které je sužují, za bídu, války, emigraci, pandemie. Podstupují ještě více než za koloniálních časů nadvládu velkých transnacionálních společností a západních mocností (G 8), které je podporují. Svět je stále rozdělen na několik zemí velice průmyslově vyspělých, „na Sever“, a jiné bez produktivního průmyslu, „na Jih“, obzvláště v Africe, které jsou odsouzeny k výprodeji jejich přírodního

bohatství za babku, a drceny dluhy, diplomatickým a vojenským vměšováním a zůstávají v područí. Všude tam explodují spory o kontrolu bohatství, diamantů, ropy nebo kakaa, živěné zahraniční chtivostí a spoluvinou místních predátorů.

Od Rwandy po Kongo, od Súdánu po Pobřeží slonoviny je imperialismus více než kdy jindy přítomen, i když se jeho forma od roku 1930 změnila: Aujourd'hui l'Afrique, revue, věrná svému původu, musí pranýřovat zhoubné následky francouzského imperialismu, ale také těžkou odpovědnost výbojného imperialismu USA a neblahou roli mezinárodních organismů v jejich službách: Světovou banku, Mezinárodní měnový fond, Světovou obchodní organizaci, Severoatlantický pakt atd.

Francis Arzalier
(šéfredaktor čtvrtletníku
Aujourd'hui l'Afrique)

Přeložil dr. Ota Lev

Poselství generálního tajemníka OSN k Mezinárodnímu dni solidarity s palestinským lidem

New York, 29. listopadu 2005

Palestinská otázka zůstává nevřešena

Izraelský odchod z Pásmu Gazy a palestinský úspěch při udržení klidu během izraelského odsunu zvýšil naději na obnovu politického procesu. Avšak následný vzestup násilí vážně ohrožuje spolupráci mezi oběma stranami, znovu se vracejí pocity frustrace a zklamání.

Poté, co byla před dvěma týdny uzavřena dohoda o otevření hraničního přechodu Rafáh mezi Pásmem Gazy a Západním břehem a skončila tak dosavadní izolace Západního břehu, objevuje se nová příležitost, jak efektivně spolupracovat a hmatatelně zlepšit život

obyčejných lidí, zejména Palestinců, kteří nejvíce trpěli vážným ekonomickým úpadkem regionu i humanitárními problémy. Naléhavě vyzývám palestinské i izraelské představitele k užší spolupráci a k včasné a řádné implementaci dohody za pomoci zvláštního velvyslance diplomatické čtyřky (OSN, EU, USA a Rusko) Jamese Wolfensohna i této čtyřky jako celku. Aktivita obou stran doplní pokračující pomoc poskytovanou mezinárodními dárči za účelem zmírnění palestinského utrpení a podpory palestinské ekonomiky.

Palestinci i Izraelci půjdou brzy k volbám, jejichž výsledek bude hrát důležitou roli v budoucím mírovém procesu. Nadcházející volební souboj by neměl stranám zabránit v pokračujícím posilování vzájemné důvěry a naplňování závazků dohody ze Šarm el-Sej-

ku. Má-li být otevření hraničního přechodu odrazovým můstkem k pokroku v širší řadě otázek, je důležité, aby strany vnesly nové impulzy do plnění závazků podle Cestovní mapy, kterou přijali a která byla schválena Radou bezpečnosti. Palestinci potřebují být ujištěni, že budoucí životaschopnost Palestinského státu nebude narušována izraelským rozšiřováním osad a budováním bariér. Na druhé straně Izraelci potřebují být ujištěni, že jejich bezpečnost nebude trpět nedostatečným bojem proti terorismu z palestinské strany.

Proto znovu zdůrazňuji nedávnou výzvu Čtyřky k obnově souběžného plnění závazků plynoucích pro obě strany z Cestovní mapy, jež zahrnují jasné specifikované otázky bez-

pečnosti, tvorby palestinského institucionálního rámce, humanitárních problémů, občanské společnosti a židovských osad. Naplňování Cestovní mapy je způsob, jak se přiblížit dosažení společného cíle – suverénní a demokratické Palestiny, žijící v míru bok po boku Izraele. Co se mě týká, já zůstávám pevně odhodlán pokračovat v úsilí o úplné, spravedlivé a trvalé řešení palestinské otázky, založeném na rezolucích Rady bezpečnosti číslo 242, 338, 1397, 1515 a na mírovém principu. Pracujme všichni tvrdě, abychom pomohli palestinskému lidu k výkonu nezadatelných a nezcižitelných práv a k realizaci úsilí o život v míru a prosperitě v suverénním a nezávislém státu Palestina.

Hledáme sponzory pro publikaci slovníku.

**Jde o slovník
středního rozsahu,
první svého druhu
v České republice.**

Arabsko-český slovník obsahuje asi 21 tisíc slov, doprovazených zhruba 15 tisíci frázemi, kolokacemi, idiomatických slovních vazeb.

Je zaměřen na moderní spisovnou arabštinu.

Nakladatelství:

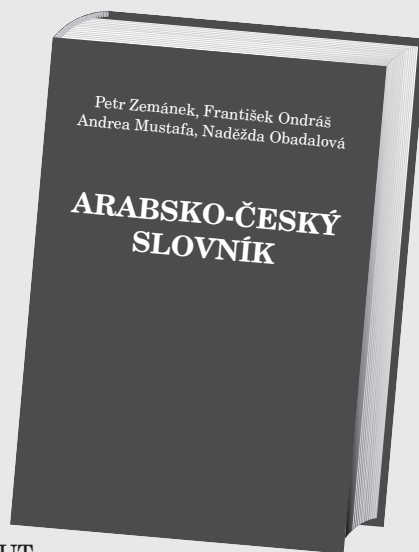
PhDr. ROMAN MÍŠEK – SET OUT

Tyršova 11, Praha 2, setout@volny.cz

Doc. PhDr. PETR ZEMÁNEK, CSc. (vedoucí projektu)

Ústav srovnávací jazykovědy UK FF v Praze, Celetná 20, Praha 1

petr.zemaneck@ff.cuni.cz

KULTURA

Také Arabové slaví Vánoce...

Mnoho Evropanů, Čechy nevyjímaje, si myslí, že všichni Arabové jsou zároveň muslimové. Skutečnost je však trochu jiná. Určitá část Arabů jsou křesťanského vyznání a nejedná se o přistěhovalce, ale o pravé Arabů, kteří žijí v této oblasti po tisíce let. Arabové křesťanské víry oslavují Vánoce jako ostatní křesťané po celém světě, proto můžeme říci, že i Arabové oslavují Vánoce.

Hovoříme-li o křesťanech v arabském světě, je nevhodnější začít v městě Betlémě, rodišti Ježíše Krista, což je současné arabské město ležící na palestinském území. Třetina obyvatel Betléma jsou křesťanského vyznání, ostatní jsou muslimové, žili a žijí v náboženské toleranci a vzájemném respektování.

V oblasti východního Jeruzaléma, okupovaném v roce 1967 Izraelem, se nacházejí svatá místa pro křesťany, muslimy i Židy jako další symboly soužití a vzájemné tolerance těchto náboženství.

Křesťané na palestinském území tvoří 9 % z počtu obyvatelstva a mají 9 křesel z celkového počtu 80 křesel v palestinském parlamentu stejně tak jako mají poměrné zastoupení v místních obecních radách. I na tomto území slaví křesťané katolické i pravoslavné vánoční svátky 25. 12. a 7. 1., a to jako svátky státní.

Ovšem to neznamená, že je palestinská společnost rozdělena na muslimy a křesťany, ale jde o formu, jak upevnit křesťanskou prezentaci této společnosti. Mimochodem, časté arabské příjmení Issa znamená v překladu Ježíš.

Severně od Palestiny na území Sýrie tvoří křesťané 13 % obyvatelstva tohoto arabského státu. V srdci Damašku, hlavního města Sýrie, stojí velká mešita Amawajavců. Uvnitř této mešity se nachází hrob svatého Jana Křtitele, což můžeme považovat za stále živý příklad tolerance a soužití islámu a křesťanství v této oblasti. Zesnulý papež Jan Pavel II, když navštívil před několika lety Sýrii, odebral se

i k hrobu sv. Jana Křtitele. Několik světových myslitelů tehdy vysvětlilo toto papežovo gesto jako uznání islámu ze strany křesťanství a jako ukázkou vzájemné tolerance těchto dvou náboženství.

Zajímavé je také to, že v Sýrii existuje oblast Malula, v níž se nachází několik obcí, jejichž křesťanskí obyvatelé až do současné doby používají aramejštinu, tedy jazyk, kterým mluvil sám Ježíš Kristus.

Libanon můžeme nazvat „mozaikou“ arabského národa, neboť zde žijí muslimové, křesťané a durzové. Křesťanská tradice v Libanonu je výrazná, křesťané tvoří takřka polovinu obyvatelstva a podle nepsané národní dohody musí být prezident tohoto státu křesťanského vyznání.

V Egyptě, v jednom z nejlivnějších arabských států, křesťané tvoří okolo 10 % obyvatel, převážná většina těchto křesťanů náleží do koptské církve, která má ve svém čele patriarchu. O tomto představiteli egyptské koptské církve je známo, že je zastáncem náboženské tolerance a snášenlivosti. Egyptští koptové slaví Vánoce 7. ledna, tedy ve stejný den jako pravoslavní křesťané.

V Jordánském království tvoří křesťané cca 7 % z celkového počtu obyvatel. V Maadabě, jižně od Ammanu, leží starobylý kostel, v němž můžeme spatřit historickou mozaikovou mapu Jeruzaléma.

Křesťanských obyvatel Iráku je několik stovek tisíc, mezi nimi nalezneme např. Asyřany a Keldany, avšak dosud neexistují přesné statistiky o jejich počtu.

Na území Arabského poloostrova nalezneme malé množství domácích křesťanů, ale v současné době zde žije a pracuje velmi početná skupina cizinců včetně křesťanů z Evropy a USA.

V zemích Maghrebu žije malá skupina domácích křesťanů, ale země jsou hojně navštěvovány miliony turistů převážně z křesťanské Evropy a Ameriky.

Ten, kdo někdy zavítal do některého z arabských měst Blízkého východu, potvrdí, že se zde nalézají stavby kostelů vedle mešit, ve větších městech můžeme spatřit i celé křesťanské čtvrtě s mnoha církevními stavbami. Arabští křesťané nehráli významnou roli v dějinách arabských národů, bojovali bok po boku s arabskými muslimy proti kolonizaci a okupaci svých území cizími státy, aktivně se účastnili arabské obrody na počátku 20. století, a právem jsou proto pyšní na svou národní i náboženskou příslušnost.

Výraz „Alláh“ není označením pro arabského či islámského Boha, jak si někteří myslí, Alláh je arabské slovo, které v překladu zna-

mená Bůh. Proto arabští muslimové i arabští křesťané používají slovo „Alláh“ ve smyslu „Bůh“. V Koránu se mluví o křesťanech i Židech v tom smyslu, že jsou lidmi Knihy, tedy lidmi majícími svou svatou Knihu od stejného Boha, jenž seslal také Korán.

Závěrem bych tedy i já stejně jako ostatní muslimové chtěl popřát všem křesťanům i ostatním čtenářům mnoho štěstí, zdraví a spokojenosti u příležitosti oslav svátku narození Ježíše Nazaretského.

Mohammed Al Nabulsi
Společnost česko-arabská

Twins Seven-Seven laureátem UNESCO

Před časem jsme v našem Bulletinu četli recenzi „šťavnaté“ autobiografie tohoto předního afrického umělce, kterou pod titulem *A Dreaming Life* (Život ve snu) v redakci prof. Ulli Beiera vydalo bavorské univerzitní nakladatelství Bayreuth African Studies v roce 1999. Přestože máme u nás afrikanisticky kvalifikovaného překladatele, nenašlo se dosud české nakladatelství ochotné vydat poutavé hlubší seznámení s tímto uznávaným nigerijským umělcem, ačkoliv získal i vrcholné uznání organizace UNESCO.

V květnu 2005 ke Dni Afriky byl totiž Twins Seven-Seven jmenován v sídle UNESCO jejím Umělcem míru generálním ředitelem UNESCO K. Matsuurov v přítomnosti Oluseguna Obasanja, prezidenta Nigérie a Africké unie. V pozvánce byl oslavenec představen touto biografií: „Kariéra Prince Twinse Seven-Seven, narozeného v Nigérii v r. 1944, začala v časných 60. letech. Tehdy se stal nejslavnějším reprezentantem uznávané ošogboské malířské školy v srdci jorubské civilizace. Jeho dílo odráží kosmologii a mytologii jorubské kultury zobrazením fantastického vesmíru lidských bytostí, zvířat, božstev i rostlinstva.

Jeho různý styl, uplatňující odlišné techniky a udivující materiály, je nejvíce kopírován v současném nigerijském umění.“

„Mnohostranný umělec Prince Twins Seven-Seven je také uznávaným zpěvákem, hudebníkem, hercem, spisovatelem a básníkem. Jeho dílo bylo vystaveno v četných expozicích po celém světě, zvláště ve francouzském Národním muzeu moderního umění – Centra Georges Pompidoua v Paříži, v Houstonském muzeu současných umění, Muzeu moderního umění v New Yorku, v Muzeu afrického umění ve Washingtonu, D.C. a v Národní galerii moderního umění v Lagosu.“

„Prince Twins Seven-Seven byl jmenován organizací UNESCO Umělcem míru v uznání jeho přínosu i podpoře k dialogu a porozumění mezi národy, zvláště v Africe a africké diaspoře. Umělci UNESCO pro mír jsou mezinárodně uznávané osobnosti, které uplatňují svůj vliv, charisma a prestiž k podpoře poslání a programů UNESCO.“

Alois Wokoun
Společnost přátel Afriky

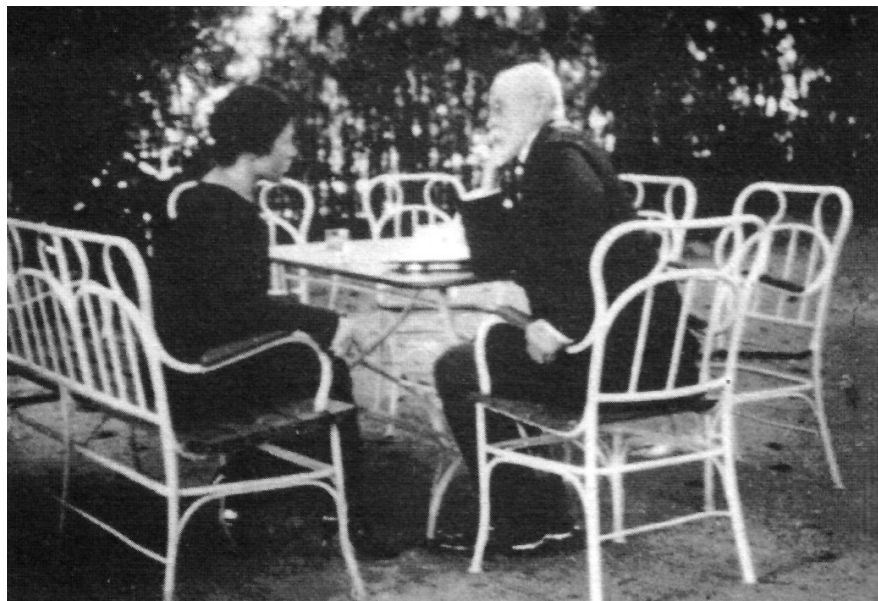
MUDr. Vlasta Di Lottiová-Kálalová

velká propagátorka česko-arabského přátelství

15. února 2006 uplynulo 35 let od chvíle, kdy v písecké nemocnici zemřela MUDr. Vlasta Di Lottiová-Kálalová, jedna z největších ženských postav soudobé české historie. Životní osudy této velké lékařky, humanistky, lingvistky a vlastenky, označované často jako „Český Schweitzer“, popsala poutavě spisovatelka Ilona Borská ve své knize „Doktorka z domu Trubačů“, která vyšla už v pěti vydáních; jsou tedy velké části české veřejnosti známy. Je však třeba – zvláště naší mládeži – stále připomínat humanistický odkaz této vynikající lékařky, která celý život bojovala nejen za zdraví a životy nemocných, ale zvláště za zdravé soužití lidí celého světa, protože byla přesvědčena, že „zeměkoule dává lidstvu všechny podmínky, aby na ní uskutečnilo opravdový ráj – jen je třeba jej vidět a usku-

tečňovat už v dnešku – šťastný domov na zemi pro všechny“. Svoje ideály humanitní, které posilovala i osobním stykem s naším prvním prezidentem T. G. Masarykem, uskutečňovala zvláště při svém sedmiletém pracovním pobytu v Iráku. Setkání s arabským lidem a kulturou staré Mezopotámie vedlo k jejímu přesvědčení o nutnosti spolupráce mezi Západem a Východem, a stala se tak ve své tehdejší bagdádské „Československé nemocnici“ průkopnicí přátelství mezi národy rozdílných kulturních tradic.

Krutý osud, který zasáhl hrůzně do jejího života v posledních hodinách války, kdy ji nacističtí „nadlidé“ připravili o milovanou rodinu, sice zcela změnil její život, ale současně tato hrozná zkušenost se zlem posílila její víru v nutnost boje za dobro a důstojný život.

Přijetí u prezidenta T. G. Masaryka v Lánech, podzim 1923

Tento její humanismus, neslučitelný s totalitou všech barev, byl později trnem v oku i našim poválečným vládcům, kteří ji po jejím protestu proti procesu s Miladou Horákovou podezírali, že skrývá pod svým humanismem protistátní činnost.

20. února před 35 lety jsme ji doprovázeli za velké účasti veřejnosti naposledy na bernartický hřbitov. Prostá, nenalakovaná rakev, převázaná moskytiérou, byla vynesena z jejího arabsky zařízeného bytu a uložena do hrobu, do země, v níž společně odpočívají i ostatní členové rodiny. Bernartičti spoluobčané na svoji velkou rodačku nezapomínají a kdykoli hřbitov navštívíme, je pečlivě upraven. Na jejím rodném domě je umístěna velká pamětní deska, zdůrazňující její vřelý vztah k arabskému světu.

Já sám děkuji osudu, že jsem měl příležitost prožívat hodiny rozhovorů s touto velkou ženou drobné postavy na různá medicínská a filozofická témata. Byla pro mne ztělesněným dokladem toho, že medicína je nejuhu-

mánnější věda a současně nejvědecktějším humanismem. Byl jsem hrdý na to, že mne považovala za pokračovatele své činnosti v zemi mezi Tigridem a Eufratem, a těšila se vždy na moje vyprávění o událostech v jí milovaném Bagdádu. Také Iráčané jí projevovali vděčnost za práci, kterou ona pro irácké zdravotnictví vykonala. O jejich účtě k první bagdádské lékařce, mluvící arabsky a léčící od prostých žen po královnu, svědčí i účast delegace vysokých zástupců iráckého velvyslanectví v Praze na jejím pohřbu. Doprovázel jsem tuto delegaci při kladení věnce se stuhami v iráckých barvách k hrobu a překládal jsem poděkování starosty Bernartic za účast diplomatů na pohřbu, na něž odpověděl irácký kulturní atašé slovy: „Nikoli Vy nám, ale celý Irák děkuje Vám za to, že Vaše obec dala světu takovou osobnost, na níž nikdy nezapomeneme.“

Jaroslav Slípka
předseda Sdružení přátel Iráku

Leopard a gazela

V jedné vesnici žil otec, který měl několik hezkých dcer a jediného syna. Nejmladší dcera a syn se narodili jako dvojčata. Když děti vyrostly, přišel k otci zlý kouzelník a žádal nejmladší a nejhezčí dceru za ženu. Otec mu ji však nechtěl dát, a tak se čaroděj velice rozezličil a ve zlosti a pomstychtivosti proměnil dívku v gazelu a jediného syna v leoparda. Měl radost ze zármutku otce, chtěl, aby se sourozenci navždy rozešli a navíc doufal, že leopard sestru zabije a sní. Ale toto kruté přání se mu nesplnilo. Obě dvojčata se měla dále velmi ráda, chodila všude spolu a bratr sestřičku chránil. Jednou je potkal hadí král, pochválil je a řekl: „Ode dneška budete všem lidem v kraji požehnaním. V noci budete chodit k chýšm, kde se má narodit dítě. Když nastávající maminka uvidí ve snu leoparda, bude mít silného a hbitého synka, když uvidí gazelu, narodí se jí krásná dceruška s velkýma gazelíma očima. A když spatří matka, která čeká dvojčátka, ve snu leoparda s gazelou, narodí se jí děti, které se budou mít tak rády jako vy a budou šťastím pro rodiče i pro celou osadu.“ A tak se také stalo. Pokud se taková dvojčata narodila, dával jim náčelník do příkrývky leopardí dráp nebo zub pevně svázaný v kousku gazelí kůže na znamení jejich lásky a nerozlučnosti. A vůbec nevažilo, že bratr a sestra mívali často odlišnou povahu, neboť věděli, že jsou svázáni dobrým kouzlem, které všem přináší štěstí.

Marta Francová

Afrika dětskýma očima

Výsledky výtvarné soutěže za rok 2005

Stejně jako v předcházejících letech i v roce 2005 proběhla výtvarná soutěž „Afrika dětskýma očima“.

Do soutěže bylo přihlášeno 273 děl od 215 autorů. Jak je již z čísel patrné, mnozí umělci se rozhodli africké téma zpracovat z několika úhlů pohledu. Jako již tradičně nejvíce byla zastoupena Praha (téměř 30 % účastníků).

Techniky, které při tvorbě malí mistři používali, byly různé. Jedněm postačily pastelky, jiní dali přednost temperovým barvám. Vznikla tak obdivuhodná díla a bylo velmi těžké stanovit, které je to nejkrásnější.

A tak i ti, kteří nejsou na seznamu vítězů, nemusí být smutní, neboť všichni účastníci soutěže dostali poděkování za účast a malé překvapení.

Výsledky výtvarné soutěže Afrika dětskýma očima v roce 2005

Kategorie

Předškolní děti

1. místo: Helena Prálová, Plzeň
2. místo: Michal Urbánek, Krumvír
3. místo: Petra Smutná, Praha

Děti od 6 do 10 let

1. místo: Jiří Sárský, Praha
2. místo: Tereza Halfarová, Těptín
3. místo: Samuel Koubek, Pelhřimov

Děti od 11. do 15. let

1. místo: Jakub Moravec, Třinec
2. místo: Barbora Příbylová, Praha
3. místo: Jana Urbanová, Choceň

Mládež od 15 do 18 let

1. místo: Klára Dirná, Hrušov
2. místo: Šárka Válková, Beroun
3. místo: Tamara Mildnerová, Praha

Děti z mateřské školy Krumvír si na pomoc při malování přizvaly i svoje plyšové kamarády.

Afrika dětskýma očima 2006

Společnost přátel Afriky vyhláší nový ročník výtvarné soutěže Afrika dětskýma očima

Téma letošního ročníku je

AFRICKÁ MASKA

Termín odeslání prací je 31. prosinec 2006.

Výtvarné práce jsou přijímány po celý rok.

Výtvarná soutěž je rozdělena do čtyř kategorií:

I. kategorie – předškolní děti, II. kategorie – děti od 6 do 10 let,
III. kategorie – děti od 11 do 15 let, IV. kategorie – mládež od 16 do 18 let.

Literární soutěž má tři kategorie:

I. kategorie – děti od 7 do 10 let, II. kategorie – děti od 11 do 15 let,
III. kategorie – mládež od 16 do 18 let.

Do literární soutěže mohou být přihlášeny práce bez ohledu na literární žánr;
maximální rozsah je však 10 stran.

Do soutěže jsou přijímány dvou rozměrné práce o maximální velikosti A2
a trojrozměrné předměty o maximální výšce 30 cm. Každé dílo by mělo být
opatřeno jménem a věkem umělce a také adresou, na kterou bude zaslán
seznam oceněných prací.

Práce zasílejte na adresu: Jana Jiroušková, Spojovací 2609, 130 00 Praha 3.

Od dubna bude k dispozici na výše uvedené adrese instruktážní brožura
s podklady pro uspořádání výtvarné či výtvarně dramatické dílny na téma
AFRICKÉ MASKY. Materiály lze objednat i na e-mailové adrese:
komba.usata@centrum.cz

INFORMACE A ZAJÍMAVOSTI

Stanovisko k vlně emocí spojených s otištěním karikatur

Společnost česko-arabská a Společnost přátel Afriky považují za svou povinnost vyjádřit se k neklidu provázejícímu otištění karikatur.

Naše Společnosti usilují o zdravý a harmonický rozvoj vztahů mezi našimi národy, mezi Českou republikou, jako členem EU, a zeměmi arabského světa a Afriky. Usilují o vzájemné poznání, prohlubování oboustranné úcty, porozumění a tolerance. Základem vztahů mezi lidmi i národy je úcta k sobě i druhým. Člověk, který druhým ubližuje nebo je zraní, působí rozkladně, v lepším případě se ocitne v naprosté izolaci, v tom horším si proti sobě všechny znepřátelí. Zásada nezraňovat druhou stranu proto vytváří jisté meze pro jednání mezi lidmi i národy.

Naše Společnosti vyjadřují znepokojení nad stávající situací i vlnou negativních emocí. Společnost česko-arabská a Společnost přátel Afriky považují karikatury za hanlivé a jejich publikování za necitlivé. Domnívají se, že svoboda názoru i projevu nesmí pošlapávat zásady úcty a tolerance vůči druhé straně, nesmí narušovat atmosféru spolupráce a dialogu, a nesmí působit negativní emoce a pocity křivdy. Všichni jsme obyvateli jediné planety, všichni jsme součástí týmu, který spolupracuje na řešení problémů světa.

**Předsednictva
Společnosti česko-arabské
a Společnosti přátel Afriky**

Sté výročí narození Meyera Fortese (1906–1983)

V letošním roce si připomínáme sté výročí narození jednoho významného vědce, který, byť jeho jméno není tak slavné jako jména některých jiných sociálních antropologů, patří mezi legendární postavy nejen tohoto oboru, ale i afrikanistiky. Meyer Fortes byl britským sociálním antropologem jihoafrického původu, narodil se v roce 1906 ve městě Britstownu v Jižní Africe. Jeho rodiče byli oba imigranti z Ruska, respektive Litvy. Poté, co zanechal studia psychologie, se věnoval sociální antropologii. Patřil mezi hlavní představitelé strukturálního funkcionalismu a teorie příbuzenských systémů. Působil na univerzitách v Oxfordu a Cambridge, kde vychoval dvě generace antropologů ve funkcionalistické tradici. Kromě toho se nikdy zcela nezřekl svých

psychologických začátků, což potvrzují jeho publikace věnované náboženství, osobnosti a emocím. Nejvíce se však prosadil na poli afrických studií, byl spoluedítorem knihy *African Political Systems* (s E. E. Evans-Pritchardem), která se stala klasikou v rámci afrikanistiky a politické antropologie. Své nejvýznamnější terénní výzkumy uskutečnil na Zlatém pobřeží (dnešní Ghana). Zatímco jeho zřejmě slavnější kolega Evans-Pritchard strávil řadu let svého života zkoumáním společnosti Nuerů a Azande v Súdánu, Fortesovým badatelským osudem se stali Tallensiové a Ašanti v Ghaně.

Ve svých výzkumech se zabýval především příbuzenskými systémy, sociální organizací, sociální strukturou a funkcí rodiny. V počát-

cích své kariéry jej ovlivnil především Bronislaw K. Malinowski, Charles G. Seligman a Raymond Firth. Později navázal spolupráci s Edwardem E. Evans-Pritchardem, Alfredem R. Radcliffe-Brownem a Maxem Gluckmanem. Na začátku jeho kariéry stála praxe na dětské klinice v Londýně, kde se zabýval dětskou kriminalitou a nepřízpůsobivostí. Zde se také začal zajímat o problematiku rodinné struktury a sociálního chování. Později pracoval na International Institute of African Languages and Cultures, který od roku 1932 zahájil program terénních výzkumů v Africe. Plánem bylo pokrýt jazyky, kultury a formy sociální, politické a ekonomické organizace širokého spektra afrických národů a etnik. Meyer Fortes se oženil roku 1926 se Soniou Donenovou, se kterou se setkal na studiích ještě v Kapském Městě. Jeho žena jej dokonce na konci 30. let doprovázela na výzkumu v Ghaně.

Prvním terénním výzkum uskutečnil Meyer Fortes u etnika Tallensi v Ghaně (1933), kde sledoval jejich rodinné, příbuzenské a manželské systémy. Tato terénní zkušenost pro něj navíc znamenala příklon k funkcionalistické metodologii. Později si pod vlivem Radcliffe-Browna a Evans-Pritcharda osvojil strukturálně-funkcionalistickou metodologii. Podobně jako Malinowski považoval i M. Fortes terénní výzkum za odrazový můstek pro antropologickou práci. Vliv jeho psychologických

počátků se projevil i v některých jeho pozdějších dílech. Jako zásadní pro lidskou společnost považoval existenci pravidel, bez kterých nemůže společnost ani kultura existovat. Byl přesvědčen, že to byla právě schopnost vytvářet, prosazovat a následně porušovat pravidla, co umožnilo existenci lidské společnosti.

Jedním z nejlepších přátel Meyera Fortese se stal jeho kolega Evans-Pritchard, se kterým vedl po celou dobu svých terénních výzkumů čilou korespondenci. V roce 1950 oba přispěli ke vzniku dalšího významného sborníku *African Systems of Kinship and Marriage*, jehož editory byli A. R. Radcliffe-Brown a Daryll Forde. Fortes se zde zabýval příbuzenským systémem u Ašantů, etnika, které se proslavilo díky svými válkami s Brity. Mezi dalšími osobnostmi, které se podílely na vzniku této klasické publikace, byli mj. Siegfried Frederick Nadel, Ivo Schapera nebo Max Gluckman. Meyer Fortes zemřel roku 1983. Za svůj akademický život se stal autorem, editorem nebo spolueditorem celé řady knih, díky kterým se mohla širší veřejnost seznámit s Ašanty, Tallensii či obecně s teorií příbuzenských systémů. Jméno Meyera Fortese by jistě nemělo být zapomínáno nejen antropology, ale právě i afrikanisty. Proto si jeho osoba a dílo zaslouží pozornost.

Jan Záhořík
Společnost přátel Afriky

Projev J.E. Moulay Mohammed Guendila, velvyslance Alžírsko, na večeru pořádaném na počest profesora Luboše Kropáčka

Vážený pane profesore Kropáčku,
Vaše excelence velvyslanci
a vedoucí diplomatických misí
arabských států,
dámy a pánové, vážení hosté,

je pro naše velvyslanectví Alžírské lidové demokratické republiky velkou ctí uspořádat dnešní oslavu na počest velikého a uznávaného profesora pana Luboše Kropáčka. Jsme potěšeni Vaší účastí, zejména účastí velvyslanců arabských států. Cílem našeho setkání je vzdát poctu a uznání velikému profesoru Kropáčkoví, který věnoval celý svůj profesní život studiím a hlubokému poznávání arabské a islámské civilizace a jejím specifickým vlastnostem myšlení a kultury. Tato civilizace, která pozitivně přispěla ke kontinuitě a obohacení starořecké filozofie, indické moudrosti a perské zručnosti, obohatila a také rozvíjela znalosti v četných oborech (jako je filozofie, literatura, medicína, astrologie, geometrie a matematika). Tím se stala mostem sahajícím od Číny k Evropě a právem byla branou a kolébkou pro moderní evropskou renesanci, jejíž průkopníci a orientalisté čerpali z islámské civilizace.

Jméno profesora Kropáčka je na předních místech v seznamu současných průkopníků, kteří studovali civilizaci Arabů a jejich vymoženosti. Jeho studiem a tvořivou prací, svým mateřským jazykem a dalšími evropskými jazyky dokázal zachytit a popsat tvořivé jiskry v historii Arabů nesoucí zástavu Islámu jako víry a způsobu života založeného na toleranci, koexistenci a kontinuitě. Islám uctívá proroky všech náboženství a všechny svaté knihy. V Koránu jeden verš praví: „... nerozlišujeme ani jednoho z Jeho proroků ...“.

Profesor Kropáček ve své vědecké práci vynaložil obrovské úsilí v tomto směru, směru tolerance a spolupráce mezi kulturami a civilizacemi. Při své práci se neomezil jen na psaní knih (např. Islámský fundamentalismus, Blízký východ na přelomu tisíciletí), studií (např. Ideologie současných islámských hnutí, Islám a kontakt s konkurenčními civilizacemi). Profesor Kropáček představil arabsko-islámskou kulturu nejen svým mateřským jazykem, ale i překládal do češtiny četné knihy, zejména z německého a anglického jazyka (např. jeho známý překlad knihy Křesťanství a Islám a jeho výborný překlad knihy Velikáni orientálního myšlení).

Kromě písemných prací a překladů se aktivně účastnil mnohých konferencí, seminářů a přednášek o Islámu. Také se zúčastnil diskusních pořadů ve sdělovacích prostředcích, vysvětloval, vyjasňoval a upravoval mylné představy o Islámu a obhajoval jej před jeho nepřáteli. Tímto přispěl k vytvoření pozitivního ovzduší a mostů mezi různými náboženstvími a kulturami. Je jedním z těch, kteří vyzývají k vzájemnému dialogu mezi civilizacemi. Evropa a Západ všeobecně potřebují takového průkopnického myslitele a reformátora, jakým je profesor Kropáček, který vždy usiloval o sblížení náboženství a civilizací a přitom čerpal z té či oné civilizace, zejména z arabsko-islámské a křesťanské.

Dnešní setkání je zároveň vyjádřením vděčnosti a díky této významné osobnosti a člověku, který věnoval dlouhá léta vědeckému bádání, na které budou generace Arabů a muslimů pamatovat a navždy zůstane zdrojem a oporou pro každého, kdo chce pokračovat v jeho stopách.

Dámy a pánové, dovoluji mi při příležitosti vyjádření úcty panu profesoru Kropáčkovi, abych se zmínil o své zemi – Alžírsku, jehož stanoviska jsou známa ohledně problémů v dnešním světě a jejich spravedlivého řešení, zejména podpora národního osvobození a svobody pro všechny národy světa. Alžírsko je velmi známo svou revolucí ve dvacátém století. Alžírský lid přinášel obrovské oběti: jeden a půl milionu mučedníků, statisíce vdov a sirotků, statisíce zatčených a uvězněných, vyhnaných a pronásledovaných. To vše náš národ dal na oltář svobody, aby náš lid byl osvobozen od těch, kteří jej zotročili, vydrancovali jeho bohatství a železem a ohněm okupovali jeho území. Tak náš lid vedl ozbrojený boj a znovu získal svoji ztracenou svobodu a ukradenou zemi a stát. Naše země získala svoji nezávislost a svrchovanost na celém našem území. Ale nepřítelé naší země ji během posledních desetiletí uvrhli svým slepým a barbarským terorismem do nesnází. Více než sto tisíc našich občanů se stalo obětmi terorismu.

V současné době však v Alžírsku probíhají přípravy na referendum, jež se bude konat dne 29. září letošního roku, při kterém náš lid řekne své slovo o „Charte míru a národního usmíření“. Je to odvážná iniciativa prezidenta Abdel Aziz Boutaflika a další krok na cestě k sociálnímu míru, která byla zahájena referendem v roce

1999. Všichni Alžířané jsou plni nadějí, že nadcházející referendum a podaná ruka prezidenta republiky k míru učiní konec všem tragédiím a utrpením, které prožil náš lid v důsledku barbarského terorismu.

Žijeme ve světě, kde stále roste strach z dalších útoků terorismu, který nemá žádnou víru či ideologii a který se neomezuje na konkrétní zemi nebo národ. Terorismus se stal strašným fenoménem a nezná žádné hranice nebo meze. Proto musíme všichni mobilizovat své síly a bojovat proti němu jako jeden muž. Přitom bychom měli jasně rozlišovat mezi terorismem a Islámem, který je náboženstvím tolerance a míru. Také rozlišovat mezi terorismem a právem národů bránit se proti okupaci, zejména právo palestinského lidu na vytvoření nezávislého Palestinského státu s hlavním městem Jeruzalémem.

Na závěr přijměte pane profesore Kropáčku naše uznání a díky za Vaši celoživotní tvořivou práci. Přejeme Vám dlouhý život, hodně zdraví a spokojenosti, abyste mohl pokračovat ve svém významném díle, jehož cílem je dobro a prospěch celého lidstva. Ujišťuji Vás, že budete mít vždy podporu velvyslance Alžírsko a velvyslanců ostatních arabských a muslimských zemí.

Mír s Vámi a milosrdenství Boha a Jeho požehnání.

Praha 14. září 2005

Odpověď Luboše Kropáčka

na projev, který při slavnosti uspořádané na jeho počest pronесl velvyslanec Lidové demokratické republiky Alžírsko JE Mohammed Guendil (shrnutí)

Vaše Excellence, dámy a pánové,

s pohnutím a upřímnou radostí děkuji Jeho Excelenci alžírskému velvyslanci za poctu, kterou mi přichystal, a za krásná slova, jimiž ocenil mou posavadní pedagogickou a vědec-

kou práci. Přijímám tuto poctu, toto *laudatio*, jako projev adresovaný nejenom mně osobně, ale celé české orientalistické tradici a jejímu zřetelně humanistickému zaměření. Žijeme v nevelké zemi ve středu Evropy a náš zájem o země a národy žijící v bezprostředním již-

ním a jihovýchodním sousedství našeho kontinentu byl vždy motivován upřímnou snahou po lepším poznání a přátelských vztazích prospěšných oběma stranám.

Chtěl bych jen stručně připomenout několik jmen z dobré tradice české arabistiky ze starší generace, včetně těch, jimž zůstanu trvale zavázán jako jejich někdejší žák. Studium arabistiky, jazyka, literatury i početných prvků bohaté arabské a islámské kultury začínalo na naší Karlově univerzitě v Praze již koncem 19. století. Po vzniku republiky v období mezi světovými válkami představoval naši arabistiku v první řadě světoznámý badatel Alois Musil, jehož zasvěcené práce věnované terénním poznatkům na Blízkém východě i studiu moderních problémů této oblasti vzbuzují dodnes pozornost, včetně zájmu o překlady a reedice. Vedle děl přísně vědeckých Alois Musil psal poutavě i pro českou mládež a ukázal tak vlastně cestu ke kvalitní popularizaci, jež patří dodnes k doprovodným rysům české orientalistiky. Z jeho románů se naši mladí hoši učili účtě k Arabům dávné minulosti i současné doby, seznamovali se s etickými hodnotami, příznačnými pro syny pouště – z nichž někteří přijali kdysi Musila, „Músu“, plně za svého – a utvářeli si široké obzory mezikulturního porozumění.

Z generace svých učitelů nemohu opomenout zmínku o profesoru Felixi Tauerovi, od něhož jsem čerpal základy poznání dějin muslimského světa. Tauer se vedle svých badatelských prací historických zapsal do české kultury i úplným, výstižným a esteticky i informativně bohatým překladem celého korpusu pohádek *1001 noci*. I jeho dílo vzbuzuje dodnes zájem a příležitostně je reeditováno. Ze širokého spektra arabské klasické, zejména naučné literatury zprostředkoval naší čtenářské veřejnosti množství podnětů Tauerův žák dr. Ivan Hrbek. Je obecně znám svým překladem Koránu, nejlepším, jaký máme v češtině k dispozici. Vyšel již ve čtyřech vydáních. Pro mne zůstává Ivan Hrbek

inspirativním vzorem jak na poli islamistiky, tak jako významný historik Afriky.

Z řady svých učitelů, kteří dnes u nás na univerzitě dále šíří cenné, fundované poznání, uvedu alespoň dva: profesora Rudolfa Veselého a profesora Jaroslava Oliveria. Profesor Veselý je zasvěceným znalcem islámských dějin. Zvláštní pozornost věnuje mam-lúckému a osmanskému Egyptu, nadačnickým listinám a výpovědi, kterou poskytují o sociálních poměrech své doby, a také islámskému výtvarnému umění, knižní kultuře a dalším stránkám barvitě kultury islámského světa. Profesor Oliverius se věnuje arabské literatuře, klasické i moderní. Díky oběma naši studenti na filozofické fakultě absolvují arabistiku, případně další obory orientalistických studií, nejenom jako studium, jež je přivádí k dobré znalosti arabštiny, ale i jako skutečné hluboké poznání života a kultury islámského Východu.

Poctu, kterou jste mě Vaše Excellence zahrnul, vnímám i jako závazek do budoucnosti. Všichni cítíme, jak důležité je dnes pracovat pro lepší porozumění a plodný, oboustranně prospěšný dialog kultur. Tím spíše, že existují tendence a proudy, které se snaží narušovat tolik potřebné dobré vztahy. Jsem přesvědčen, že upřímné úsilí o vzájemné pochopení a ocenění a o přátelskou spolupráci patří k důležitým úkolům orientalistiky. Česká tradice, o níž jsem se krátce zmínil, si toho byla vždy vědoma a toto vědomí nabývá v dnešních podmínkách ještě více na významu. Potřebný dialog může mít množství forem: patří sem dialog evropsko-arabský, křesťansko-islámský a třeba i odborná spolupráce sloužící nikoli střetu, ale partnerství civilizací. V tomto směru počítám s další prací pro společné dobro, pokoj, úctu k životu a pro jeho obohacování tím, co nám nabízejí druzí, když k nim přicházíme s čistým srdcem a rukou připravenou k přátelskému stisku.

Ještě jednou děkuji a přeju Vám osobně, vám všem a samozřejmě také vašim lidem potřebný mír, zdar a prosperitu.

CESTY 2006

19. setkání cestovatelů

Obracíme se na všechny cestovatele, světoběžníky, fotografy, kteří by mohli nabídnout kvalitní 45 minutové povídání s diapozitivy (nebo z CD přes dataprojektor) z jakéhokoliv místa naší stále ještě nádherné Země. Z nabídnutých témat vybereme 14 přednášek do hlavního programu a další jako náhradní pro **19. setkání cestovatelů CESTY 2006**, které pořádá nepřetržitě od roku 1988 Klub cestovatelů Hanzelky a Zikmunda GLOBE Prosiměřice ve spolupráci s Obecním úřadem v Prosiměřicích u Znojma.

Součástí programu budou kromě 14 přednášek již tradičně 2 semináře o adrenalinových sportech (vede RNDr. L. Hnyk, Praha) a obecné společenské téma (vede T. Sadílek, Praha). Setkání proběhne **poslední víkend v říjnu (27.) 28.–29. října 2006** v prostorách Kulturního domu v Prosiměřicích u Znojma. Témata přednášek mohou být zaměřena naprosto volně podle zájmu, profese či záměru autora.

Při vaší nabídce doporučujeme přihlédnout k originalitě, obtížnosti, dobrodružnosti a dramatickosti získání záběrů či dostání se do dané oblasti, ke sportovnímu výkonu, objevnosti, kvalitě snímků a doprovodného slova, případně s hudebními ukázkami, celkovému sestavení a vzhledem k délce 40 + 5 minut i výstižnosti a stručnosti přednášky. Proto je lépe představit v přednášce menší lokalitu určité oblasti či problém, nikoliv téma, které nelze zodpovědně a kvalitně obsáhnout.

Prosíme rovněž o výstižný název přednášky se stručně popsáním obsahem a případně dalšími údaji (kdy, kdo, kde, jak atd.). Nabídky přijímáme písemně či e-mailem nejpozději do konce srpna 2006 e-mailem na adresu: **hladikglobe@centrum.cz** nebo **polakglobe@seznam.cz**. Nabídky po tomto datu mohou být zařazeny jen výjimečně do hlavního programu, většinou ale jako náhradní přednášky. Rádi přivítáme nabídky fotografií k vystavení, případně další trojrozměrné předměty, vlastní cestopisy atd.

Během září oznámíme lektorům výsledek výběru, jehož se letos zúčastní několik významných cestovatelských osobností. Vybraní lektori neplatí účastnický poplatek 250 Kč a obdrží honorář za přednesenou přednášku 250 Kč (tedy v součtu celkem 500 Kč).

Nejlepší přednášky jsou ještě oceněny cenami, které předává Miroslav Zikmund, šéfredaktorka paní Cestrová a technický ředitel magazínu Koktejl, zástupci Globe: Cena geografického magazínu KOKTEJL, Cena cestovatelů Hanzelky a Zikmunda GLOBE, Cena WORLD HERITAGE. Do konce září bude kompletní přednáškový program setkání CESTY zveřejněn na webových stránkách **<http://globe.euweb.cz>** a v klubovém zpravodaji Speciál GLOBE.

**Výkonný výbor
Kc H + Z Globe Prosiměřice
(Jarda Hladík a Jarda Polák)**

Odešel dobrý člověk

Vždy, když z našeho středu odejde člověk, s nímž jsme se důvěrně stýkali, s nímž jsme prožili kus dobrého života, jako by odešel kus našeho vlastního těla. Takovým blízkým člověkem pro mne a pro mnoho jeho spolupracovníků a přátel byl generál Zdeněk Kác. Svůj pracovní život strávil v řadách Čs. lidové armády, kde působil jako pilot, aby později zakotvil na úseku méně ofenzivním, v oblasti protivzdušné obrany státu. K náročné hodnotě generála jej dovedla houževnatost, vytrvalost a smysl pro odpovědné plnění služebních povinností.

Poznal jsem jej již jako generála, když byl v r. 1981 vyslán jako náčelník skupiny čs. vojenských odborníků do Libye, a prožili jsme ve společné práci ve prospěch ČSSR a našeho lidu tři plodná léta. Spolupracovat s ním byla radost. Generál Kác se pravidelně zúčastňoval diplomatických porad na našem velvyslanectví a aktivně pomáhal řešit všechny obtížné problémy života čs. kolonie v zemi, jejíž zvyky a zákony se tolik lišily od toho, co jsme znali z Československa. Když seznal, že velvyslanectví je tu od toho, aby se staralo o život malé čs. republiky v této arabské zemi, a že se tomuto úkolu plně věnuje, dal do této služby také všechny své schopnosti. Vzájemně jsme si vycházeli vstříci a kolonie našich občanů v Libyi tuto spolupráci cítila a oceňovala.

Společně jsme překonávali často nepředstavitelně obtížné situace.

Setkával jsem se s ním i po návratu ze služebního přidělení do této severoafrické země. Generál Kác zúročil své poznatky ze služby v zahraničí a podílel se na práci kombinované čs. skupiny, která ve Vídni jednala o snižování napětí a zbrojních arzenálů v Evropě. Na federálním ministerstvu zahraničních věcí byl častým hostem a vždy si našel chvilku času, abychom zavzpomínali na úspěšnou libyjskou spolupráci. Setkávali jsme se však také na půdě Společnosti česko-arabského přátelství. Zdeněk si za pobytu v Libyi osvojil poznání arabského světa a cítil potřebu přispívat k dalšímu rozvoji všestranné spolupráce, která přinášela prospěch oběma stranám.

Přes pokročilý věk, narodil se v r. 1927, byl neuvěřitelně agilní. Neměl stání, cítil potřebu být ve styku s lidmi a být jim prospěšný a užitečný. Takto jsme jej znali do posledních chvil. Při jeho vitalitě nám nikdy nepřišlo na mysl, že by nás hodlal opustit. Stalo se, jeho srdce bylo již pro všechnu lásku, kterou cítil k lidem, příliš malé. Ztratili jsme jej v době, kdy nám mohl být ještě dlouho přítelem, oporou. Na to se nezapomíná. Dílo, které nedokončil, poneseme bez něj, ale vytrváme. To ti, Zdeňku, poctivě slibujeme.

Václav Junr

CO SI PŘEČÍST

Ivan Brož

Arabsko-izraelské války

Epocha, Praha 2006, 1. vydání, 358 stran

Nová kniha známého překladatele a autora literatury faktu Ivana Brože odkrývá českému čtenáři nové úhly pohledu na dramatický příběh čtyř velkých ozbrojených konfliktů. Sleduje historii válek palestínské, suezské, šestidenní a jomkippurské, které v letech 1948–1973 mezi sebou vedly arabské státy v čele s Egyptem a stát Izrael, a které svými důsledky měly velký vliv na mezinárodní politiku a celosvětový vývoj. Autor, opírající se o své zkušenosti vojenského diplomata, věnuje pozornost vojenským, mezinárodně politickým, historickým i ekonomickým aspektům konfliktu s důrazem na účast Československa. Kniha tak pro veřejnost objevuje řadu historických dokumentů, např. korespondenci premiéra Klementa Gottwalda s Radou židovských náboženských obcí či izraelským

premiérem Ben Gurionem, dokládající vývoj československé zahraniční politiky vůči Blízkému východu. Přináší také fakta o vojenské a materiální pomoci Československa zemím konfliktu. Kniha obsahuje přílohy s fotografiemi dokumentů, map, osobností a historických událostí, chronologickou tabulku arabsko-izraelských válek a výběr pramenů a literatury.

V závěru knihy autor klade otázku *Co dál?* ve vztazích mezi Araby a Izraelem a s mírným optimismem konstatuje, že „...jomkippurská válka byla posledním střetnutím arabských a izraelských zbraní na úrovni armád, a ... je třeba vyjádřit naději, že se nebudou opakovat ani žádné konflikty: a že na Středním východě všechny národy budou žít ve svých bezpečných domovech, pod střechem svých suverénních států“.

Marek Čejka

Izrael a Palestina

**(Minulost, současnost
a směřování blízkovýchodního konfliktu)**

Centrum strategických studií, 2005, 1. vydání

Jedná se o původní českou knihu zaměřující se detailně na izraelsko-palestínský konflikt. Kniha srozumitelně a logicky dokumentuje situaci na Blízkém východě. V šesti částech čtenáře uvede do hlavních pojmů a stručné historie arabsko-židovských vztahů

v období před vznikem Izraele a smrtí Jásira Arafata konče. Největší pozornost kniha věnuje situaci od 90. let do současnosti, kterou měl autor možnost osobně sledovat, mj. jako stážista Hebrejské univerzity v Jeruzalémě.

Květa Klímová-Pumerová

Mužům vstup zakázán

Portál, 2005, 1. vydání, 224 stran

Kniha o každodenních radostech i starostech zahalených dívek v malém tradičním městě v Jordánsku. Vypráví o tom, proč se ženy zamykají ve svých kancelářích v pravé poledne, o nezměrné víře v Boha, o snech a naplněných přáních, o hluboké lásce bez doteků, o divokých zasnubách se čtvrt kilem zlata, o tom, jak krásné je být ženou a mít

dobré kamarádky. Kniha je ojedinělá tím, že podklady pro její napsání sbírala právě sama žena, která vstoupila tam, kam nikdo jiný než muslimské ženy nesmí.

Součástí knihy je fotografická příloha dokumentující život, odívání a módu muslimských žen.

Chaim Herzog

Válka ze dne usmíření

Baronet, 2005, 1. vydání, 375 stran

Popis války, která vypukla v den zahájení svátku Jom Kippur, v říjnu 1973 očima jejího přímého účastníka. Ozbrojené síly arabských zemí v této válce Izrael překvapily, a ten byl nucen bojovat proti drtivé převaze. Strhující

vyprávění doplněné komentáři a vzpomínkami účastníků bojů je nabito napětím a příběhy hrdinství. Předmluvu napsal brigádní generál Michael Herzog, autorův syn, aktivní účastník bojů.

Jean-Jacques Glassner

Mezopotámie

(34. století př. n. l. až 539 př. n. l.)

Nakladatelství Lidové noviny, 2004, 1. vydání, 310 stran

Pod označením Mezopotámie („Meziříčí“) se skrývá kolébka a ohnisko tří odlišných, ale zároveň i blízkých kultur: sumerské, babylónské a asyrské. Tento průvodce je pouze stručným úvodem do široké problematiky. Neusiluje o vyčerpávající výklad. Obsahuje jen to, co je ověřené, o čem jsme dobře informováni, co

je společné celé zkoumané oblasti, ponechává stranou některé místní zvláštnosti a dává přednost podstatnému či nejlépe známému. Obrací se k nezasevěnému čtenáři, jemuž se snaží poskytnout několik základních užitečných informací.

Bulletin Společnosti přátel Afriky a Společnosti česko-arabské

č. 1 – březen 2006, 14. ročník. Uzávěrka tohoto čísla byla 28. 2. 2006

Bulletin je vydáván za přispění
Odboru kulturních a krajauských vztahů Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Redakční rada: PhDr. JAROSLAV BUREŠ, CSc., Ak. sochař JIŘÍ ČERNOCH,
doc. PhDr. EDUARD GOMBÁR, CSc., Mgr. MIROSLAV HOUSKA,
PhDr. JOSEF POLÁČEK, CSc., doc. Ing. DANA ŠTEMBERGOVÁ, CSc.,
PhDr. MARCELA PALÍŠKOVÁ, VILÉM ŘEHÁK

Návrh obálky: VLADIMÍR PECHAR
Uspořádala: Ing. MARIE HRUŠKOVÁ
Výroba: ESKIRA s.r.o.

Kontaktní adresa: **Jerevanská 7, 100 00 Praha 10, tel. 604 378 949**

Společnost přátel Afriky – *webová stránka:* spa.afrikaonline.cz

– *e-mail:* spa@afrikaonline.cz

Společnost česko-arabská – *webová stránka:* czech-arab.org

– *e-mail:* info@czech-arab.org